

**«КазТрансОйл» АҚ Акционерлерінің
жылдық жалпы жиналышының
№3/2016 хаттамасынан үзінді**

Толық атауы	«КазТрансОйл» акционерлік қоғамы
Атқарушы органның орналасқан жері	Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қ., «Есіл» ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 19-үй
Акционерлердің жалпы жиналышы өткізілетін орын	Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қ., «Есіл» ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 19-үй, «Б» бөлігі, 3-қабат, мәжіліс залы
Өткізілген күні	2016 жылғы 27 мамыр
Акционерлерді тіркеуді бастау	10 сағат 00 минут
Акционерлерді тіркеуді аяқтау	13 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналышының басталуы	15 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналышының аяқталуы	16 сағат 40 минут

«КазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – Қоғам) Акционерлерінің жылдық жалпы жиналышына ұсынылған дауыс беруші акцияларының саны – 346 364 236 (үш жүз қызық алты миллион үш жүз алпыс төрт мың екі жүз отыз алты) дана, бұл Қоғамның дауыс беруші акциялары жалпы санының 90,47 %-ын құрайды.

Акционерлердің жылдық жалпы жиналышын өткізуге және күн тәртібі мәселелері бойынша дауыс беруге көпшілік құрам бар.

Жиналыш төрағасы – Берлібаев Данияр Әміrbайұлы

Жиналыш хатшысы – Шманов Айрат Махамбетұлы

1. «КазТрансОйл» АҚ-тың 2015 жылға жылдық қаржылық есептілігін және шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігін бекіту туралы.

Дауыс беру тәртібі «бір акционер – бір дауыс»

Дауыс беру нәтижесі:

«Жактау» – 346 364 236 дауыс

«Карсы» – дауыс жок

«Қалыс қалу» – дауыс жок

Қабылданған ШЕШІМ:

Бекітілсін:

Қоғамның 2015 жылға жылдық қаржылық есептілігі мынадай негізгі көрсеткіштермен:

МЫҢ ТЕНГЕ

Көрсеткіш атаяу	2015 жыл	2014 жыл
Тұсім	193 617 592	186 996 455
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(109 130 474)	(104 111 671)
Жалпы пайда	84 487 118	82 884 784
Әкімшілік шығыстар	(10 031 684)	(11 371 158)
Өзге кірістер/(шығыстар)	(1 353 603)	582 466
Операциялық пайда жиыны	73 101 831	72 096 092
Өзге де операциялық емес кірістер	24 930 255	1 014 930
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер/(шығыстар)	3 545 616	3 497 350
Салық салғанға дейінгі пайда	101 577 702	76 608 372
Табыс салығы бойынша шығыстар	(21 934 973)	(18 910 200)
Бір жылғы пайда	79 642 729	57 698 172
Акцияга арналған пайда (төңгемен)	207	150
Активтердің жиыны	570 861 412	530 613 843
Міндеттемелердің жиыны	127 490 985	117 020 401
Барлық капитал	443 370 427	413 593 442
Бір акцияның төңгерімдік құны (төңгемен)	1 149	1 072

Қоғамның 2015 жылға шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігі мұнадай негізгі көрсеткіштермен:

МЫҢ ТЕНГЕ

Көрсеткіш атаяу	2015 жыл	2014 жыл
Тұсім	213 161 762	206 637 113
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(124 063 989)	(121 309 073)
Жалпы пайда	89 097 773	85 328 040
Әкімшілік шығыстар	(12 092 220)	(13 592 935)
Өзге кірістер/(шығыстар)	(1 405 710)	(7 307 989)
Операциялық пайда жиыны	75 599 843	64 427 116
Өзге де операциялық емес кірістер	25 544 225	1 055 964
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер/(шығыстар)	849 467	2 901 481
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдастан үйымдар мен бірлескен қызметтің залалындағы үйымның улесі	(34 674 141)	(6 255 050)
Салық салғанға дейінгі пайда	67 319 394	62 129 511
Табыс салығы бойынша шығыстар	(22 606 458)	(15 698 946)
Бір жылғы пайда	44 712 936	46 430 565
Акцияга арналған пайда (төңгемен)	116	121
Активтердің жиыны	619 262 524	585 407 217
Міндеттемелердің жиыны	146 331 014	127 762 896
Барлық капитал	472 931 510	457 644 321
Бір акцияның төңгерімдік құны (төңгемен)	1 210	1 176

Жиналыс хатшысы

«ҚазТрансОйл» АҚ
Акционерлері жалпы жиналышының
шешімімен
БЕКІТІЛДІ
(2016 жылды
«жыл, на шілдескі жыл» отырыстың
№3 хаттамасы)

«ҚазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілік
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес)

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудиторлар есебімен

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудиторлар есебі

Шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілік

Шоғырландырган бухгалтерлік баланс (№ 1 нысан)	1-2
Шоғырландырган пайдалар мен заладар туралы есеп (№ 2 нысан)	3-4
Шоғырландырган акшалай каражат қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (№ 3 нысан)	5-7
Шоғырландырган капиталдағы өзгерістер туралы есеп (№ 4 нысан)	8-11
Түсіндірмे жазба (№ 5 нысан)	12-67

Тәуелсіз аудиторлардың қорытындысы

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның Акционерлеріне:

Біз 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ және оның еншілес кәсіпорнының (бұдан әрі – «Топ») қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің нысандарына аудит жүргіздік, әрі оған 1, 2, 3, 4 нысандар мен ескертпелер (бұдан әрі – «шоғырландырылған есептілік нысандары») кіреді. Басшылық атаптадан шоғырландырылған есептілік нысандарын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпанды № 143 бұйрығына сәйкес өзірледі.

Шоғырландырылған есептілік нысандарына қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Топ басшылығы шоғырландырылған есептілік нысандарының Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпанды № 143 бұйрығына сәйкес өзірленеуді және дұрыс берілуі үшін, сондай-ақ басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қате салдарынан маңызды бұрмалануы жок шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындауды қамтамасыз ету үшін қажетті ішкі бақылау процедурапары үшін жауапкершілік кетереді.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудит негізінде осы шоғырландырылған есептілік нысандары туралы пікірімізді билдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген шоғырландырылған есептілік нысандарында маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындей етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудит шоғырландырылған есептілік нысандарында берілген сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдер алуға бағытталған процедурапардың орындалуын қамтиды. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатениң салдарынан шоғырландырылған есептілік нысандарының едәуір бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, процедурапарды таңдау аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін билдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедурапарын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ Аудит таңдалған есеп саясатының орындылығы мен басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін бағалауды және тұтас шоғырландырылған есептілік нысандарының берілуін бағалауды қамтиды.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді билдіруге жеткілікті әрі тиисінше деп санаймыз.

Қорытынды

Біздің ойымызша шоғырландырылған есептілік нысандары барлық маңызды аспектілерде «ҚазТрансОйл» АҚ және оның еншілес кәсіпорнының 2015 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін оның қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Қазақстан Республикасы Қаржы министрдің 2015 жылғы 27 ақпанды № 143 бұйрығына сәйкес лайықты түрде көрсетеді.

Building a better
working world

Eсепке алу негізі

Біздің пікірізді езгерпестен, біз шоғырландырылған есептілік нысандарын Топ Қазақстан Республикасы Қаржы министрдің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығының талаптарын орындау үшін әзірленгенін ерекше атап отырмыз. Нәтижесі ретінде шоғырландырылған есептілік нысандары өзге мақсаттар үшін жарамсыз болуы мүмкін.

Басқа да аспектілер

Топ Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін әзірлеген шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жеке жинағына біз 2016 жылғы 23 ақпанда Топ акционерлері үшін жеке аудиторлық есепті шығардық.

Ernest & Young LLP

Гульмира Тұрмагамбетова
Аудитор

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№ 0000374 біліктілік күелігі

Евгений Жемалетдинов
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы МФЮ-2
№00000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуга арналған мемлекеттік
лицензия

2016 жылғы 23 ақпан

БҮХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС

№ 1 наисан

31 желтоқсандағы 2015 жылғы жағдай бойынша

Казақстан Республикасы
Каржы министрінің
2015 жылғы 27 акпандады
№ 143 бұйрығына 2-косымша

Ұйымның атаяу: «КазТрансОйл» АҚ

Қайта үйімдастыру туралы мәлімет: жок

Ұйым қызметінің түрі: магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау және су беруҰйымдастыру-құқықтық нысан: Акционерлік қогамЕсептілік нысаны: шоғырландырылғанМеншік нысаны: жеке меншікҚызметкерлердің жылдық орташа саны: 9.347 адамКәсіпкерлік субъектісі: jpiҰйымның заңды мекенжайы: Астана қ., Кабанбай батыр дарыны, 19

мың теңге

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнін яяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	50.420.288	42.174.720
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	011	-	-
Тұынды қаржы құралдары	012	-	-
Пайда мен залап арқылы аділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	013	-	-
Өтегенге дейін үсталатын қаржы активтері	014	-	-
Әзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	015	31.181.916	32.112.242
Қысқа мерзімді сауда және әзге де дебиторлық берешек	016	4.224.126	5.803.874
Ағымдағы табыс салығы	017	2.376	5.814.807
Қорлар	018	3.599.697	3.044.558
Әзге де қысқа мерзімді активтер	019	17.763.595	10.688.263
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010 жолдан 019 жолды қоса алғанда сомасы)	100	107.191.998	99.638.464
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	-	1.261
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	110	-	-
Тұынды қаржы құралдары	111	-	-
Пайда мен залап арқылы аділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	112	-	-
Өтеуге дейін үсталатын қаржы активтері	113	-	-
Әзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	114	4.487.436	3.729.880
Ұзақ мерзімді сауда және әзге де дебиторлық берешек	115	-	-
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	116	13.918.006	49.843.334
Инвестициялық мүлік	117	-	-
Негізгі қаражат	118	478.504.930	415.390.661
Биологиялық активтер	119	-	-
Барлау және бағалау активтері	120	-	-
Материалдық емес активтер	121	7.399.731	5.479.443
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	122	-	-
Әзге де ұзақ мерзімді активтер	123	7.760.423	11.324.174
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110 жолдан 123 жолды қоса алғанда сомасы)	200	512.070.526	485.767.492
Баланс (100 жол + 101 жол + 200 жол)		619.262.524	585.407.217

БҮХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС (жалғасы)

№ 1 наисан

мың тенге

Міндеттеме және капитал	Жол коды	Есепті кезеңнің яғында	Есепті кезеңнің басында
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	210	-	-
Тұынды қаржы құралдары	211	-	-
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	212	-	-
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	213	16.654.897	15.773.741
Қысқа мерзімді резервтер	214	498.215	724.822
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	215	2.112.015	910.109
Қызметкерлерге сыйақылар	216	6.172.019	5.738.615
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	217	35.031.076	27.189.000
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210 жолдан 217 жолды қоса алғанда сомасы)	300	60.468.222	50.336.287
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	-	-
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	310	-	-
Тұынды қаржы құралдары	311	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	312	-	-
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	313	-	-
Ұзақ мерзімді резервтер	314	37.098.387	31.835.612
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	315	40.682.643	41.167.915
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	316	8.081.762	4.423.082
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310 жолдан 316 жолды қоса алғанда сомасы)	400	85.862.792	77.426.609
V. Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	61.937.567	61.937.567
Эмиссиялық кіріс	411	-	-
Сатып алынған мемшікті үлес құралдары	412	-	-
Резервтер	413	157.960.518	151.288.014
Бөлінбеген пайда (өтелмеген залап)	414	253.033.425	244.418.740
Бас үйімнің меншік іелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410 жолдан 414 жолды қоса алғанда сомасы)	420	472.931.510	457.644.321
Бақыламайтын меншік іелерінің үлесі	421	-	-
Барлығы капитал (420 жол +/- 421 жол)	500	472.931.510	457.644.321
Баланс (300 жол +301 жол+400 жол + 500 жол)		619.262.524	585.407.217

Бас директор

Бас бухгалтер

ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛДАР ТУРАЛЫ ЕСЕП

№ 2 насын

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойынша

Казакстан Республикасы
 Қаржы министрінің
 2015 жылғы 27 ақпандагы
 № 143 бұйрығына 3-косымша

мын төңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Ағдағы кезеңге
Түсім	010	213.161.762	206.637.113
Сатылған тауарлар мен қызметтердің езіндік құны	011	124.063.989	121.309.073
Жалпы пайда (010 жол – 011 жол)	012	89.097.773	85.328.040
Сату бойынша шығыстар	013	–	–
Әкімшілік шығыстар	014	12.092.220	13.592.935
Өзге шығыстар	015	3.064.851	8.769.461
Өзге кірістер	016	1.659.141	1.461.472
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012 жолдан 016 жолды қоса алғанда)	020	75.599.843	64.427.116
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	021	3.026.897	4.517.047
Қаржыландыру бойынша шығыстар	022	2.177.430	1.615.566
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдастырылған үйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) үйымның үлесі	023	(34.674.141)	(6.255.050)
Өзге де операциялық емес кірістер	024	25.544.225	1.055.964
Өзге де операциялық емес шығыстар	025	–	–
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	100	67.319.394	62.129.511
Табыс салығы бойынша шығыстар	101	22.606.458	15.698.946
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтенн түсетін пайда (залал) (100 жол – 101 жол)	200	44.712.936	46.430.565
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтенн түсетін пайда (залал)	201	–	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200 жол + 201 жол)	300	44.712.936	46.430.565
негізгі үйымнан мемлекеттегі бақыламайтын мемлекеттегі үлесі		44.712.936	46.430.565
		–	–

ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛДАР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

Нисан № 2

мың тенге

Көрсеткіштердін атауы	Жол коды	Есепті келене	Апдағы кезенге
Өзге де жиынтық пайда (410 жолдан 420 жолды қоса алғанда сомасы)	400	18.647.998	(14.130.881)
онын ішінде			
Негізгі құражатты қайта бағалау	410	263.908	(26.274.071)
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтерін қайта бағалау	411	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдастың ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлесі	412	483.833	3.181.977
Зейнетакы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	413	(2.503.907)	(992.599)
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығы мелшерлемесін өзгерту тиімділігі	414	-	-
Ақша ағындарын хеджирлеу	415	-	-
Шетелдік ұйындарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	416	19.956.164	4.742.851
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	417	-	-
Өзге де жиынтық пайданың өзге де құрауыштары	418	-	-
Пайда (залал) құрамында көрі сыныптау кезіндегі түзету	419	-	-
Өзге де жиынтық пайда құрауыштарының салықтық тиімділігі	420	448.000	5.210.961
Жалпы жиынтық пайда (300 жол + 400 жол)	500	63.360.934	32.299.684
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық пайда:			
негізгі ұйымның меншік иелер		63.360.934	32.299.684
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		-	-
Акцияға арналған пайда:	600	116	121
онын ішінде			
Акцияға арналған базалық пайда:		-	-
жалғасатын қызметтөн		116	121
тоқтатылған қызметтөн		-	-
Акцияға арналған ажыратылған пайда:		-	-
жалғасатын қызметтөн		-	-
тоқтатылған қызметтөн		-	-

Бас директор

Н.Н. Шманов

М.К. Сармағамбетова

Бас бухгалтер

АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП (жанама әдіс)

№ 3 насын

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл шинде

Казакстан Республикасы
 Қаржы министрінің
 2015 жылғы 27 акпандагы
 № 143 бұйрығына 5-косымша

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Апдағы кезең үшін
1. Операциялық қызметтөн түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Салық салғанға дейінгі пайда (залал)	010	67.319.394	62.129.511
Негізгі қаражат мен материалдық емес активтердің амортизациясы мем күнсиздануы	011	34.559.003	42.117.595
Гудвилдың күнсиздануы	012	—	—
Сауда және езге дебиторлық берешектің күнсиздануы	013	107.656	18.661
Сатуға арналған шығындарды шегерепе отырып, әділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе кететін топтың) құнын есептеп шығару	014	—	—
Негізгі қаражатты шегеруден түскен залап (пайда)	015	1.383.875	147.564
Инвестициялық мүліктен түскен залап (пайда)	016	—	—
Қарызды алдын ала өтеуден түскен залап (пайда)	017	—	—
Пайда мен залап туралы есеп арқылы түзетумен әділ құны бойынша көрсетілетін езге қаржы активтерінен түскен залап (пайда)	018	—	—
Қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	(849.467)	(2.901.481)
Қызметкерлерге сыйақылар	020	—	—
Үлес құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	—	—
Кеінгі қалдышылған салықтар бойынша кірістер (шығыстар)	022	—	—
Іске асрылмаған оң (теріс) бағамдық айырма	023	—	—
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдастық үйымдар мен бірлеşкен қызметтің пайдада үйымдастыру үлесі	024	34.674.141	6.255.050
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) езге ақшалай емес операциялық түзетулер	025	69.737	463.446
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	030	69.944.945	46.100.835

**АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП (жанама әдіс)
(жалғасы)**

№ 3 наисан

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезен үшін	Алдағы кезен үшін
Қордағы өзгерістер	031	(296.689)	3.537.525
Резервтің өзгерістері	032	(486.927)	(381.811)
Сауда және өзге де дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(1.910.122)	(939.323)
Сауда және өзге де кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	(3.311.765)	2.884.424
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	(698.305)	(3.310.685)
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	5.539.231	(3.025.686)
Операциялық активтер мен міндеттемелердің қозғалысының жиыны, барлығы (+/- 031 жолдан 036 қоса алғанда)	040	(1.164.577)	(1.235.556)
Теленген сыйақылар	041	2.753.028	5.878.926
Теленген табыс салығы	042	(16.850.829)	(18.965.585)
Операциялық қызметтөн түскен ақша қаржатының таза сомасы (010 жол +/- 030 жол +/- 040 жол +/- 041 жол +/- 042 жол)	050	122.001.961	93 908.131
II. Инвестициялық қызметтөн түскен ақша қаржатының қозғалысы			
1. Ақша қаржатының түсі, барлығы (061 жолдан 071 жолды қоса алғанда сомасы)	060	73.518.220	129.589.518
оның шілдес			
Негізгі құралдарды сату	061	44.138	309.264
Материалдық емес активтерді еткізу	062	-	-
Өзге де үзақ мерзімді активтерді еткізу	063	-	-
Басқа үйымдардың (еншілестерден басқа) үлес құралдарын және бірлескен кәсіпкерлікте үлестік қатысуларын еткізу	064	-	-
Басқа үйымдардың борыштық құралдарын еткізу	065	-	-
Еншілес үйымдарды бақылау кезінде шеккен зияндарды өтеу	066	-	-
Өзге де қаржы активтерін еткізу	067	-	-
Фьючерстік және фарвардтық келісімшарттар, опциондар мен сөнгілар	068	-	-
Алынған дивидендтер	069	1.735.020	717.898
Алынған сыйақылар	070	-	-
Өзге түсімдер	071	71.739.062	128.562.356
2. Ақша қаржатының кетуі, барлығы (081 жолдан 091 жолды қоса алғанда сомасы)	080	132.104.624	164.932.120
оның шілдес			
Негізгі қаржатты сатып алу	081	70.523.460	82.725.157
Материалдық емес активтерді сатып алу	082	154.116	228.913
Басқа үзақ мерзімді активтерді сатып алу	083	-	-
Басқа үйымдардың (еншілестерден басқа) үлес құралдарын және бірлескен кәсіпкерлікте үлестік қатысуларын сатып алу	084	-	-
Басқа үйымдардың үлестік құралдарын сатып алу	085	-	-
Еншілес үйымдарға бақылауды алу	086	-	-
Өзге қаржы активтерін алу	087	-	-
Қарыз беру	088	20.000.000	-
Фьючерстік және фарвардтық келісімшарттар, опциондар мен сөнгілар	089	-	-
Қауымдастыран және еншілес үйымдарға инвестициялар	090	-	-
Өзге төлемдер	091	41.427.048	81.978.050
3. Инвестициялық қызметтөн түскен ақша қаржатының таза сомасы (060 жол – 080 жол)	100	(58.586.404)	(35.342.602)

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктиң ажыратылмайтын болғын табылады.

**АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП (жанама әдіс)
(жалғасы)**

№ 3 наисан

мың тенге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Апдағы кезең үшін
III. Каржы қызметтінен түсінген ақша қаражатының козғалысы			
1. Ақша қаражатының түсімі, барлығы (111 жолдан 114 жолды қоса алғанда сомасы)	110	-	-
оның ішінде			
Акциялардың және басқа каржы құралдарының эмиссиясы	111	-	-
Қарыздар алу	112	-	-
Алынған сыйақылар	113	-	-
Өзге түсімдер	114	-	-
2. Ақша қаражатының кетуі, барлығы (121 жолдан 125 жолды қоса алғанда сомасы)	120	46.429.363	41.925.280
оның ішінде			
Қарыздарды өтеу	121	-	-
Сыйақы төлеу	122	-	-
Дивидендтерді төлеу	123	46.429.363	41.925.280
Ұйымдардың акциялары бойынша мемшік иелеріне төлемдер	124	-	-
Өзге кетулер	125	-	-
3. Каржы қызметтінен түсінен ақша қаражатының таза сомасы (110 жол – 120 жол)	130	(46.429.363)	(41.925.280)
4. Валюта айырбастау бағамының тәнгеге асері	140	(8.740.626)	(110.877)
5. Ақша қаражатының артуы +/- азаюы (050 жол +/- 10 жол +/- 130 жол +/- 140 жол)	150	8.245.568	16.529.372
6. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	160	42.174.720	25.645.348
7. Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	170	50.420.288	42.174.720

Бас директор

Н.Н. Шманов

Бас бухгалтер

М.К. Сармагамбетова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП

№ 4 насын

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

Казакстан Республикасы
Каржы министрінің
2015 жылғы 27 акпандагы
№ 143 бұйрығына б-косымша
мың тенге

	Жол коды	Аналық үйімның капиталы					Бақылау майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жыныс
		Жарғылық (акцио- нерлік) капитал	Эмис- сиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік күрападар	Резервтер	Егерінбекен пайда		
Құрауыштардың атавы								
Алдағы жылдың 1 қаңтарына арналған сальдо	010	61.937.567	-	-	180.954.610	224.377.740	-	467.269.917
Есеп саясатындағы өзгеріс	011	-	-	-	-	-	-	-
Қайта есептелген сальдо (010 жол +/- 011 жол)	100	61.937.567	-	-	180.954.610	224.377.740	-	467.269.917
Жалпы жынтық пайда, барлығы (210 жол + 220 жол)	200	-	-	-	(29.666.596)	61.966.280	-	32.299.684
Бір жылдағы пайда (залал)	210	-	-	-	-	46.430.565	-	46.430.565
Өзге жынтық пайда, барлығы (221 жолмен 229 жолды қоса алғанда сомасы)	220	-	-	-	(29.666.596)	15.535.715	-	(14.130.881)
онын ішінде								
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегерे отырып) қайта бағалаудан түсетін есім	221	-	-	-	(21.261.630)	-	-	(21.261.630)
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалаудан амортизацияны аудару	222	-	-	-	(15.535.715)	15.535.715	-	-
Сатуға арналған қолдағы қаржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалау	223	-	-	-	-	-	-	-
Үлестік қатысу әдсі бойынша ескерілетін қауымдастың үйімдер мен бірлескен қызметтің өзге де жынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	224	-	-	-	3.181.977	-	-	3.181.977
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	225	-	-	-	(794.079)	-	-	(794.079)
Еншилес үйімдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістердің тиімділігі	226	-	-	-	-	-	-	-
Акша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджирлеу	227	-	-	-	-	-	-	-

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырланырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРИСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 насын

мың тәңде

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық үйімның капиталы					Бақыла- майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жыны
		Жарғылық (акцио- нерлік) капитал	Змис сиялық кір с	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бағынбекен пайда		
Шетел үйімдарына инвестициялар бойынша багамдық айырма	228	-	-	-	4 742 851	-	-	4 742 851
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хөджирлеу	229	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (310 жолмен 318 жолды қоса алғанда сомасы)	300	-	-	-	-	(41.925.280)	-	(41.925.280)
онын ішінде								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	310	-	-	-	-	-	-	-
онын ішінде								
қызметкердердің көрсететін қызметтерінің құнъ		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру								
схемалары бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру								
схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жарналары	311	-	-	-	-	-	-	-
Жеке меншік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	312	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесті біріктіруге байланысты үлес құралдарын шығару	313	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	314	-	-	-	-	-	-	-
Дивидендерді төлеу	315	-	-	-	-	(41.925.280)	-	(41.925.280)
Меншік иелерінің пайдасына езге де бөлулер	316	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен езге де операциялар	317	-	-	-	-	-	-	-
Бақылауды жоғалтуға әкеп соққайтын еншілес үйімдарда қатысу үлесіне өзгерістер	318	-	-	-	-	-	-	-
Есепті жылдың 1 қаңтарына арналған сальдо (100 жол + 200 жол + 300 жол)	400	61.937.567	-	-	151 288.014	244.418.740	-	457.644.321
Есеп саясатындағы өзгеріс	401							

12-67 беттердегі түсіндірмे жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмағының бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 науан

мын тәнгे

Қурауыштардың атавы	Жол коды	Аналық үйымның капиталы					Бақыла майтын меншік иелерінін үлесі	Капитал жынысы
		Жарғылық (акцио- нерлік) капитал	Эмис- сиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік күрападар	Резервтер	Бепінбекен пайда		
Қайта есептелген сальдо (400 жол +/- 401 жол)	500	61.937.567	-	-	151.288.014	244.418.740	-	457.644.321
Жалпы жынтық пайда, барлығы (610 жол + 620 жол)	600	-	-	-	6.672.504	56.688.430	-	63.360.934
Бір жылғы пайда (залал)	610	-	-	-	-	44.712.936	-	44 712 936
Өзге жынтық пайда, барлығы (621 жолмен 629 жолды қоса алғанда сомасы)	620	-	-	-	6.672.504	11.975.494	-	18.647.998
онын ішінде								
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалағандағы өсім	621	-	-	-	211.127	-	-	211.127
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалағандағы амортизацияны аудару	622	-	-	-	(11.975.494)	11.975.494	-	-
Сатуға арналған қолдағы қаржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалау	623	-	-	-	-	-	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерилетін қауымдастың үйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	624	-	-	-	483.833	-	-	483 833
Зейнетакы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	625	-	-	-	(2.003.126)	-	-	(2.003.126)
Еншілес компаниялардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының ставкасындағы езгерістердің тиімділігі	626	-	-	-	-	-	-	-
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере стырып) хеджирлеу	627	-	-	-	-	-	-	-
Шетел үйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	628	-	-	-	19.956.164	-	-	19.956.164
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	629	-	-	-	-	-	-	-

12-6⁷ беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмаітын бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

№ 4 настан

мың тенге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық үйымның капиталы					Бақыла майтын меншік иелерінін үлесі	Капитал жынысы
		Жарғылық (акцио- нерлік) капитал	Эмис- сиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құрападар	Резервтер	Бағынбекен пайда		
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (710 жолмен 718 жолды қоса алғанда сомасы)	700	-	-	-	-	(48.073.745)	-	(48.073.745)
Оның ішінде								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	710	-	-	-	-	-	-	-
Оның ішінде.		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру		-	-	-	-	-	-	-
схемалары бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру		-	-	-	-	-	-	-
схемасына катысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жарналары	711	-	-	-	-	-	-	-
Жеке меншік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	712	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесі бірліктірүеге байланысты үлес құралдарын								
шығару	713	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы								
(салық тиімділігін шығара отырып)	714	-	-	-	-	(46 429.363)	-	(46 429.363)
Дивидендтерді төлеу	715	-	-	-	-	(1.644.382)	-	(1.644.382)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де белулер	716	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен өзге де операциялар	717	-	-	-	-	-	-	-
Бақылауды жөнгөтүргө ақел соктайтын еншілес								
үйымдарда катысу үлесіне взгерістер	718	-	-	-	-	-	-	-
Есепті жылдың 31 желтоқсанына арналған								
сальдо (500 жол + 600 жол + 700 жол)	800	61.937.567	-	-	157.960.518	253 033.425	-	472.931.510

Бас директор

Бас бухгалтер

12-67 беттердегі түсінірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмастын болғын табылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

№ 5 нысан

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ**

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Казақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «КазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-га берді, осының нәтижесінде «КазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «КазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «КазТрансОйл» ЖАҚ «КазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2015 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «КазМұнайГаз» ұлттық компаниясы АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияда катысадың бакылау үлесі (90%) тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Казына» Ұлттық әл-аукат коры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Казына») тұлғасында Ұкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда катысу үлесі болды:

Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
		2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚҚ АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас») Қазақстан «Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL») Қазақстан Кипр	Мұнай тасымалдау Мұнайды және мұнай енімдерін экспедициялау аудыстырып құю және сактау Батуми к Теніз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	50%	50%
		100%	100%

Компания және оның еншілес ұйымы бұдан әрі мәтін бойынша «Топ» ретінде қаралады.

Компанияның бас көңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналаскан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), Астана (Ұжымдық пайдалану есептеу орталығы) қалаларында орналаскан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Мәскеу, Омбы және Самара қалалары) өкілдік көңсеслері бар.

Топ Қазақстан Республикасы аумағында ұзындығы 5.373 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 км суағызылар желісі бар. Мұнаймен катар, Топ басқа аралас құбыр желилерінде мұнайды сактауды, аудыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Топтың МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бакылаудағы кәсіпорындары Қазақстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Кенкіяқ – Атырау, Кенкіяқ – Құмқөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

Компанияның BTL еншілес кәсіпорны шикі мұнай және мұнай өнімдерін, сұйытылған мұнай газын құю және сактау, сондай-ақ Батуми теңіз кемежайы және Батуми мұнай терминалы арқылы Грузияға құргак жүктөрді аудыстырып тиесінше бойынша қызметтер корсетеді.BTL «Батуми мұнай терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ») және Petrotrans Limited компаниясына иелік етеді. БМТ-га «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% үлесіне айрықша басқару құқығы тиесілі.

Компания табиги монополист болып табылады және тиисинше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиги монополияларды реттеу және бәсекелестікті корғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРЖБҚҚ») реттеу нысаны болады. ТМРЖБҚҚ тариф есеп-кисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының шартынде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

«Табиги монополиялар және реттелеуден нарыктар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына 2015 жылғы 18 мамырда өзгерістер мен толықтырулар колданыска енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу максатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төңрөгінен шет аймакка экспорттау табиги монополиялық реттеу саласынан шыгарылды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

ТМРЖБКК-ның 2015 жылғы 21 тамыздағы 2015 – 2019 жылдарға ішкі нарықка мұнай айдау бойынша шекті тарифтерді мынадай мөлшерде бекіту туралы бұйрығы 2015 жылғы 1 казаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.225,04 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2016 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.547,46 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2017 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.902,13 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2018 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.292,40 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2019 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.721,72 теңге, ҚҚС-сыз.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын кайтаруға негізделеді. Қазакстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Бас директор мен Бас бухгалтер 2016 жылғы 23 ақпанда бекітті және басып шығаруға рұқсат етті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кенесі (бұдан әрі – «ҚЕХС жөніндегі кенес») бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік мына баптарды: қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қагидатына сәйкес дайындалған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікten гемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мындыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің алдынғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес кәсіпорнының 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау Топтың инвестиция объектісіне қатысадан түсстін айнымалы кіріспен байланысты тәуекелге ұшыраган немесе осындай кіріс алуша құқығы, сондай-ақ инвестиация объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ инвестиация объектісін мына шарттар орындалған жағдайда жағдайдаған бақылайды:

- Топтың инвестиация объектісіне қатысты өкілеттігі болғанда (яғни инвестиация объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін құқығы болған).
- Топта инвестиация объектісіне қатысадан түсстін айнымалы кіріспен байланысты немесе осындай кіріс алуша құқығынан тәуекелге ұшырағыштық болғанда.
- Топта инвестиация объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болғанда.

Топта инвестиация объектісіне қатысты басым дауыс құқығынан кем немесе ұқсас құқық болған жағдайда, Топ осы инвестиация объектісіне қатысты өкілеттікten болуын бағалау кезінде барлық ақылға қонымын фактілерді және жағдаяттарды ескереді:

- Инвестиция объектісінде дауыс беру құқығына ие басқа тұлғалармен келісім.
- Басқа келісімдермен негізделген құқықтар.
- Топқа тиесілі дауыс құқығы және ықтимал дауыс құқығы.

Егер фактілер мен жағдаяттар бақылаудың үш құраушысының біреуінін немесе бірнешеуінің өзгергенін билдірсе, Топ инвестиация объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес компанияны шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауды алған кезден басталады және Топ еншілес компанияны бақылауды жогалтқан кезде додарылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Еншіліс компанияның жыл ішінде сатып алған немесе шығарылған активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бакылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес компанияға бакылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыстың әр құраушысы және бакыланбайтын катысу үлесі, егер бұл бакыланбайтын катысу үлестерінің теріс сальdosына әкелген жағдайда өзінде Топтың бас компаниясының меншігіне жатады. Қажет болған жағдайда еншілес компаниялардың қаржы есептілігі осындай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру үшін түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындастын барлық топшылік актив пен міндеттеме, капитал, кірістер, шығыстар мен ақша ағындары шоғырландыру кезінде толық алынып тасталады.

Бакылауды жоғалтпанағанда еншілес қәспорындағы катысу үлесін өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес қәспорынға бакылауды жоғалтса, ол гиисті активтер мен міндеттемелерді (оның ішінде гудвилді), бакыланбайтын катысу үлестерін және капиталдың өзге де құралымдарын тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда мен залал құрамында таниды. Қалған инвестицияларды әділ құны бойынша таниды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ**4.1 Бірлескен қызметке катысу**

Топтың бірлескен бакылаудагы қәспорындар нысанында бірлескен қызметке катысу үлесі бар.

Бірлескен бакылаудағы қәспорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сай келісіге бірлескен бакылауды жүзеге асыруши тараптардың бірлескен-бакылаудагы қәспорындардың таза активтеріне құқығы бар. Бірлескен бакылау – шартпен негізделген бірлескен бакылауды жүзеге асыру, бұл маңызды қызметке катысты шешім кабылдау бірлескен бакылауды жүзеге асыруши тараптардың бірауызды келісімін талап ететін жағдайларда орын алады.

Бірлескен бакылауды анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бакылаудың болуын айқындау кезінде ескерілетін факторларға үксас.

Топтың бірлескен бакылаудагы қәспорындарға инвестициялары үлестік катысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік катысу әдісін сәйкес бірлескен бакылаудагы қәспорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың тенгерімдік құны бірлескен бакылаудагы қәспорындардың таза активтеріндегі сатып алу күнінен кейін туындастын өзгерістердегі үлесті тану салдарынан артады немесе кемиді. Бірлескен бакылаудағы қәспорындарға катысты гудвилл инвестициялардың тенгерімдік құнына кіреді және өтелмейді, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық табыс туралы есеп Топтың бірлескен бакылаудагы қәспорын қызметинің қаржылық нәтижелеріндегі үлесін көрсетеді. Осындай обьектілердін өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында ұсынылады. Сонымен бірге егер бірлескен қәспорынның меншік капиталында тікелей танылған өзгерістер орын алса, Топ осындай өзгерістердегі өз үлесін мойындаиды және егер бұл меншік капиталдың өзгерістері туралы есепте колданылатын болса, осы фактін ашады. Топтың бірлескен қәспорындармен операциялары бойынша туындастын іске асырылмаган пайда мен залалдар Топтың бірлескен бакылаудағы қәспорынға катысу үлесі болатын дәрежеде алынып тасталады.

Топтың бірлескен бакылаудағы қәспорынның пайдасындағы немесе залалындағы үлесі операциялық пайда шегінен тыс тікелей жиынтық табыс туралы есепте берілген. Ол бірлескен бакылаудағы қәспорынның салық салуды есепке алғаннан кейінгі пайдасын немесе залалын көрсетеді.

Бірлескен бакылаудағы қәспорындардың қаржылық есептілігі Топ қаржылық есептілігі сиякты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған ретте есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру максатында оған түзетулер енгізіледі.

Үлестік катысу әдісін колданғаннан кейін Топ бірлескен бакылаудағы қәспорындарға Топтың инвестициялары бойынша құнсызданудан болған косымша залалдарды тану қажеттілігін айқындаиды. Топ әр есепті күнге бірлескен бакылаудағы қәспорындарға инвестициялар құнсыздануының обьективті айфактарының болуын аныктайды. Осындай айфактар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен бакылаудағы қәспорынның өтелген құны мен оның тенгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен бакылаудағы қәспорындардағы пайда мен залалдардағы үлес» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы есепте таниды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАНЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.1 Бірлескен қызметке қатысу (жалғасы)**

Бірлескен бакылаудағы кәспорынға елеулі әсерді жогалткан жағдайда, Топ әділ құны бойынша қалған инвестицияны бағалайды және таниды. Бірлескен бакылаудағы кәспорынның бірлескен бакылауды жогалту кезіне тенгерімдік құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығудан болатын түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған каржылық есептілігі тенгемен берілген. Топтың әр компаниясы өзінің қызмет ететін валютасын айқындейді және әр компанияның каржылық есептілігіне кіргізілген баптар осы қызмет ететін валютада бағаланады. Компанияның және МұнайТас және КҚҚ бірлескен бакылаудағы кәспорындардың атқарымдық валютасы – теңге. BTL-дың атқарымдық валютасы, БТК-ны коспағанда, АҚШ доллары. БТК-ның атқарымдық валютасы Грузин лари.

Операциялар мен қалдықтар

Топ компаниялары шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын құнға колданылатын валюта бағамы бойынша есептейді.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті құнға колданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындастын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау құніне колданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау құніне колданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындастын пайда мен залал баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Top компаниялары

Шоғырландыру кезінде шетелдік бөлімшениң активтері мен міндеттемелері есепті құнға әрекет ететін бағам бойынша тенгемен қайта есептеледі, осындағы бөлімшелердің пайдасы мен залалдары орташа бағам бойынша қайта есептеледі. Осындағы қайта есептеу кезінде пайда болатын бағамдық айырма өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Шетел бөлімшесі шыққан кезде осы шетел бөлімшесіне жататын өзге жиынтық кіріс құрамдастары пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшениң сатып алған ретте пайда болатын гудвил және активтер мен міндеттемелердің тенгерімдік құны олардың әділ құнның дейін шетелдік бөлімшениң активтері мен міндеттемелері ретінде ескеріледі және есепті құнға колданыстағы валюта бағамы бойынша қайта есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты тенгениң айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап түрудан бас тартуға, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және тенгениң айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. Құнсыздануға дейін және одан кейін айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін тиісінше 188.38 тенгені және 255.26 тенгені құрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.2 Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)***Валюта айырбастау багамдары (жалғасы)*

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа салмакталған айырбас багамдары мынаны құрады:

Тенге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2015 жылғы	2014 жылғы
АҚШ доллары	222,68	179,12
Ресей рубл	3,62	4,74
Евро	246,89	237,99
Грузин лари	98,38	101,69

31 желтоқсанға ҚКБ белгілеген валюта айырбастау багамдары мынаны құрады:

Тенге	2015 жыл	
	2015 жыл	2014 жыл
АҚШ доллары	340,01	182,35
Ресей рубл	4,61	3,17
Евро	371,46	221,97
Грузин лари	142,86	99,79

Осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілікті шығару күніне 1 АҚШ доллары үшін айырбас бағамы 348,69 теңгеге өсті.

4.3 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзак мерзімді жіктеу

Қаржы жағдайы туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзак мерзімді жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық цикл аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды коспағанда, акша каражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық цикл аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Топта есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Топ өзге барлық міндеттемені ұзак мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ ұзак мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.4 Әділ құнды бағалау**

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін толенетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарыкта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін негұрлым қолайлы нарыкта.

Топ негізгі немесе негұрлым қолайлы нарыкка қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жол берушілікті пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мұдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және негұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және негұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарыктың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдастын еселеу мүмкіндігін ескереді.

Топ бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге кол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілетін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-денгей – бірынғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарыктық белгіленуі бойынша (кандай да бір түзетулесіз).
- 2-денгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарыкта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі.
- 3-денгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарыкта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Қаржы есептілігінде кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Топ оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру кажеттілігін айқындауды.

Жылжымайтын мұлік обьектілері сиякты елеулі активтерді бағалау үшін сырт бағалаушылар тартылады. Негізгі құралдарды бағалау үш жылда бір рет кезеңділігімен жүргізіледі. Бағалаушыларды таңдау байқау негізінде жүргізіледі. Таңдау өлешемдері ретінде нарыкты білу, беделі, тәуелсіздігі және кәсіби стандарттарға сәйкестігі колданылады.

Әр есепті қунға Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау кажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Топ талдайды. Осында талдау аясында Топ соңғы бағалау кезінде колданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын акпаратты шарттармен және өзге де ақылға конымды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Топ әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы акпаратты ашу мақсаты үшін Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатына, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ак жоагарыда көрсетілгеніндей, әділ құн көздерінің сатыларында колданылатын деңгейлер негізінде жіктеді.

Негізгі құралдар әділ құнын, талдау және оны анықтаудың әдістері туралы қосымша акпарат 5-ескертпеде келтірледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.5 Сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет**

Топ айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды, егер олардың тенгерімдік құны негізінен оларды ұзак пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Осындай айналымнан тыс активтер және сату үшін немесе бас компанияның меншік иелері арасында болу үшін ұсталатын ретінде жіктелген шығу топтары мына екі мәннің – тенгерімдік құнның және сатуға немесе болуге арналған шығындарды шегергендегі әділ құнның кішісі бойынша бағаланады.

Бөлуге арналған шығындар бөлумен тікелей байланысты қосымша шығындар болып табылады және өзіне қаржы шығындарын және пайдага салынатын салық бойынша шығыстарды камтымайды.

Объектіні сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы құйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ак сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу құннен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтауға нақты ниеті болуы тиіс.

Сату немесе бөлу үшін ұстап тұрылған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдақ емес активтер өтелімге жатпайды.

Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымды/қыска мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған үйімнің құрамасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өнірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өнірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарға енгізілген, не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес үйім болса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Егер басқа жағдай көрсетілмесе, шоғырландырылған қаржы есептілігіне барлық ескертпе өзіне жалғастырылатын қызметке қатысты сомаларды қамтиды.

4.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыштан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізледі.

Топ артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті құнға қайта бағаланады.

Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың қалдық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды коспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның тенгерімдік құнныңан залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Қайта бағалаудан құнның есүі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мәндей активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті коспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін коспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.6 Негізгі құралдар (жалғасы)**

Активтің қайта бағаланған тенгерімдік құны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген өтелім арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбекен пайдала ауыстырылады. Сонымен катарап қайта бағалау құніне жинақталған өтелім активтің жалпы тенгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына деин жете бағаланады. Актив шыгарылған кезде нақты сатылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлшібейтін пайдала көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына капиталданыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзак мерзімді құрылымың жобалары бойынша карызы жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру кажет болған жағдайда, Топ осындағы құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы колдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың балансстық құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайдала немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шыгару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарга резервті тану критерийлері орындалатын болса тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шыгару және жерлерді қайта өндөу бойынша танылған резерв туралы толық аппарат үшін елеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулердің қаранды (5 ескертке).

Өтелім активтерді пайдалы колданудың бағалау мерзімі ішінде желилік әдіспен мынадай түрде есептеледі:

Жылдар

Фимараттар мен құрылым	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен езге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Топтың Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылымы және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құраушыларын тануды додару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шыгарудан экономикалық тимділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды додару нәтижесінде туындастырылған кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және тенгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану додарылған есепті жыл үшін пайдала және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы колдану мерзімі және негізгі құралдардың өтелімі әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетніе қарай келешекті негізде түзетіледі.

4.7 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру кезінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніндегі әділ құны болып табылады.

Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шефергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Топ ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталданырылған шығындарды қоспағанда, капиталданырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайдала мен залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы колдану мерзімі шектелген.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.7 Материалдық емес активтер (жалғасы)**

Пайдалы колдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметтін бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы колдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегендеге әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тимділікті пайдалы колданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы колдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметтіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың токтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің тенгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану токтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

4.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті қунға Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқынрайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активтің құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе акша ағынның туыннатушы бөлімше (бұдан әрі – «ААТБ») өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен баска активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз акша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды коспағанда, өтелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ тенгерімдік құны оның өтелетін құндан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнның деңін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек акша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнның ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға деңгілі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құның анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер (егер ондайлар орын алса) ескеріледі. Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі колданылады.

Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстары бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де кол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын жан-жакты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқынрайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Негұрлым үзак кезеңдер үшін өсүдің үзак мерзімді карқыны есептеледі, ол беснеші жылдан кейнгі келешек болжамды акша ағындарына қатысты колданылады.

Жалғасын отырган қызметтің құнсыздануынан (корлардың құнсыздануын косканда) болатын залалдар кайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылғанда бұрын кайта бағаланған негізгі құралдарды коспағанда, құнсызданған актив қызметтіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген кайта бағалау сомасы шегінде өзге жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті қунға Топ гудвиллі коспағанда бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жок екендігінің немесе қыскарғандығының белгілері бар не жок екендігін аныктайды. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААТБ-ның өтелетін құнны есептейді. Кейнгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнның анықтау үшін колданылған жол берулерде өзгеріс болған жағдайдаған бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің тенгерімдік құны оның өтелетін құндан асып кеппеуімен, сондай-ақ өтелімді шегеріп тастағанда тенгерімдік құнның аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылған жағдайда, тенгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив кайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды коспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Құнды осындай қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсүі ретінде ескеріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.9 Қаржы активтері*****Бастапты тану және бағалау***

Қаржы активтері тиисинше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгеге дейін ұсталып тұратын инвестиция; сату үшін колда бар қаржы активтері, тиимді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Топ өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін коспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Заннамамен немесе белгілі бір нарыкта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қагидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуі талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Топтың қаржы активтері акша қаражатын, банк салымдары сауда және басқа да дебиторлық берешекті камтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады.

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындардағы қаржы активін білдіреді, белсенді нарыкта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтері құнсызданды шегеріп тастанап, тиимді пайыздық мөлшерлемені колданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйакылар, сондай-ақ тиимді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиимді пайыздық мөлшерлеменің қолдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық кірістердің құрамына енгізіледі.

Құнсызданумен байланысты залалдар қарыздар жағдайында жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және әкімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Өтегуғе дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелетін немесе анықталатын төлемдері және өтегу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Топ оларды өтеу мерзіміне дейін нық ұстап тұруға инетті және қабілетті болғанда өтеуғе дейін ұсталып тұратын инвестиация ретінде жіктеледі. Өтеуғе дейін ұсталып тұратын инвестиациялар алғаш бағаланғаннан кейін құнсыздандын болған залалдарды шегеріп тастанап, тиимді пайыздық мөлшерлеме әдісі колданылып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйакылар, сондай-ақ тиимді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиимді пайыздық мөлшерлеменің өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамында танылады. Топтың 2015 және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуғе дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.9 Қаржы активтері (жалғасы)*****Тануды доказу***

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне карай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доказады (яғни Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен шыгарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық қөлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай қідіртсуз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Топ активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сактамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сактап қала алған-алмағанын және, егер сактап қала алған болса, онда қандай қөлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сактамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті сол дәрежеде тануды жалғастырады.

Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сактаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік нысанында болатын жалғасқан катысу мына мәндердің ен азымен танылады: активтің бастапқы тенгерімдік құны немесе төлеу Топтың талап етуі бойынша болуы мүмкін өтеудің ен жоғары сомасы.

4.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық акпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- Манызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар (*5-ескертпе*).
- Негізгі құралдар үшін жеткізушилерге берілген алғытөлемдер (*15-ескертпе*).
- Сауда дебиторлық берешек (*9-ескертпе*).
- Жеткізушилерге берілген алғытөлемдер (*11-ескертпе*).
- Өзге де ағымдағы активтер (*11-ескертпе*).

Әрбір есенті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп окига («залаға әкелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағага икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық киыншылыктар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің карызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянакты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық кайта үйимдастыру рәсімін жүргізу мүмкін болуын қамтиды. Бұдан баска, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынның бағалауға болатын төмөндеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек қөлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей манызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей манызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Топ жекелей манызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның манызына тәуелсіз жок екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан сон бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне карастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағага енгізілмейді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)**

Өтөлімдік құн бойынша ескерлеметін қаржы активтері (жалғасы)

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің тенгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шекпеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретіндегі бағаланады. Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің тенгерімдік құны мен күтіліп отырган болашак ақша ағынның келтірілген құны арасындағы айырма ретіндегі (әлі шекпеген болашак күтіліп отырган кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашак ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің тенгерімдік құны балаушы резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда немесе залал құрамында танылады. Төмендетілген тенгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (жиынтық кіріс туралы есепте қаржы кірісі ретіндегі көрінетін) есептеген құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашак ақша ағындарын шегеру үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашакта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық кол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топқа берілген болса, тиісті резервтермен бірге тенгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқигадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы бағалау резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді. Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы әрі әкімшилік шығыстардың кемуі ретіндегі танылады.

4.11 Қаржылық міндеттемелер*Bастапқы тану және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер тиисінше пайда немесе залал, несиeler және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиимді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретіндегі айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретіндегі жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиeler және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Kейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау олардың жіктелуіне байланысты:

Несиeler мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиeler мен қарыздар тиимді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, өтөлімдік құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиимді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтөлім есептелуіне қарай танылады.

Өтөлімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиимді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас болігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиимді пайыздық мөлшерлеме өтөлім жиынтық кіріс туралы есепте қаржыланыруды бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға кабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды билдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретіндегі танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)**4.11 Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)*****Тануды догару***

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, догарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттемениң шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды догару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың тенгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

4.12 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома қазіргі кезде занды коргаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізу, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ииет болғанда жүзеге асырылады.

4.13 Қорлар

Қорлар сатып алу бастапқы құны бойынша және сатудың таза мүмкін құны екі өлшемнің ең азы бойынша бағаланады. Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісі аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуғе кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде аныкталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

4.14 Ақша қаражаты және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте ақшалай қаражат және олардың баламалары кассадағы қолма-қол акшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қыска мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қыска мерзімді жогары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақшалай қаражат және олардың баламалары өтлемеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастағанда, жогарыдағы аныктамага сай ақшалай қаражаттан және қыска мерзімді банк салымдарынан тұрады.

4.15 Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нағиесінде пайда болған ағымдақ міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін кажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындағы міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервгің бір бөлігінін немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сактандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу құмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Топ активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша болашак шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағындың пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеубойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өндеу бойынша болашак шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және кажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашак шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына косылады немесе алынады (5-ескертне).

ТУСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)**4.16 Қызметкерлерге сыйакылар**

Компания өз қызметкерлерине Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартка сәйкес зейнеткерлікке шыкканға дейін де және кейін де ұзак мерзімді сыйакы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыкканда біржолғы жәрдемакы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді қөздейді. Жәрдемакы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыкканға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемакыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетакылық жоспарларды есептеу кезінде колданылатын әдіс бойынша қызметкердің енбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйакылар ұсыну құны «болжанатын інартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

Актуарлық пайда мен залал актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен накты деректер арасындағы айырмашылыктарға байланысты отken тәжірибелін әсерін де қамтиды. Өзге өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, отken қызметтер құнын жіне кадрлық қыскартулар немесе жүзеге асырылған есеп айырысулар әсерін қамти отырып ағымдағы кезенде танылады. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қыскаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезенде танылады.

Зейнетакылық міндеттемелерді есепке алғанда колданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін колданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйакы төлеудін болашақ ағынын болжамдау үшін колданылады, ол соңан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Өзіне актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын кайта бағалау нәтижелері тиісті соманы тиісті кірістер мен шығыстар пайда болған кезеңдегі өзге де жиынтық табыс арқылы меншік капитал құрамына тиісті соманы жаткыза отырып, қаржы жағдайы туралы есепте тікелей танылады. Кайта бағалау нәтижелері кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына кайта жіктелмейді.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте «Өзіндік құн», «Әкімшілік шығыстар» және «Каржылық шығыстар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердің атаптап өзгерістерін таниды:

- өзіне ағымдағы қызметтер құнын, отken қызметтер құнын қамтитын қызметтер құны;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Біржолғы демалыс жәрдемакылардан басқа, қызметкерлерге сыйакылар қызметкерлерге басқа ұзак мерзімді сыйакылар ретінде қарастырылады. Осы сыйакылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің енбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетакылық жоспарларды есептеу кезінде колданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

4.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Топ экономикалық пайда алушы мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Топ пайда алушы көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе деғенді анықтау максатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танытын, Топ агент ретінде қатысатын қоліктік экспедициялау шарттарын коспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тараф болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деғен қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судын накты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРИ (жалғасы)**4.17 ТҮСІМДІ ЖӘНЕ БАСҚА Да КІРІСТЕРДІ ТАНУ (жалғасы)****Басқа да қызметтерді көрсету**

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және колда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза тенгерімдік құнына дейнгі үзактығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе акша қаржатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жыныстық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтерден алынған кіріс Топтың төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендтер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе толе» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

4.18 Салықтар***Ағымдағы табыс салығы***

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырган сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заннамасы есепті күнге Топ өзінің қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдерде қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заннама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жыныстық кіріс пен залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заннамасы оларға қатысты әртүрлі түсініліу мүмкін, сөйтіп қажет болуына карай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін тенгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды коспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі гудвидлі, әківті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесі біркітіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдага немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдастан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен катысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына катысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашакта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.18 Салықтар (жалғасы)**

Мерзімі кейніге қалдырылған салық (жалғасы)

Мерзімі кейніге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женилдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық женилдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды коспаганда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейніге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру қалдарынан тұмажаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдага да, салық салынатын пайдага немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастанқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдаскан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашакта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже гана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейніге қалдырылған салық активтерінің тенгерімдік құны әрір есепті қүнге қайта қаралады және кейніге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейнде кемітіледі. Танылмаған кейніге қалдырылған салық активтері әрір есепті қүнге қайта қаралады және келеңек салық салынатын пайда кейніге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейніге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті қүнге жағдай бойынша кабылданған немесе іс жүзінде кабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы колданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейніге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейніге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жаткан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

Кейніге қалдырылған салық активтері және кейніге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың зандақ бекітілген құқығы бар болса және кейніге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органдына жататын болса, бір-біріне қарала-қарсы есепке алынады.

Бизнесті біріктіру аясында сатып алғынған, бірақ осы қүнге жеке тану үшін өлшемді қанағаттандыра алмайтын салық пайдалары фактілер мен жағдаяттардың өзгерістері туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда, кейін танылады. Түзету егер ол бизнесті сатып алудың бастанқы есебі аяқталғанға дейін жүзеге асырылған болса, гудвилдін азаюы (егер шамасы гудвил мөлшерінен аспаса) ретінде көрінеді, өзге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сатулар бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алулар бойынша ҚҚС жеткізуіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-мен есепке алуга жатады.

Тұсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ны салық органдары өтемейтін жағдайларды коспаганда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше есепті қүнге есеп айырысу жүргізілген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Топ қызметинің ерекшелігіне карай өтеуге жататын ҚҚС-ның белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-ның мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ-ға бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАНЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.18 Салықтар (жалғасы)

Қосылған құн салығы (ККС) (жалғасы)

Салық органы отейтін немесе оған төленетін ККС-ның таза сомасы отелетін ККС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ каржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

4.19 Меншікті капитал

Жарғылық капитал

Қәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жана акциялар шыгарумен тікелей байланысты үшінши жактарға қызметтеріне акы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендер

Топ акша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Топтың карау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты миндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады. Сенімсіз активтерді бөлуге қатысты миндеттеме бөлуге жататын активтердің әділ құны бойынша бағаланады, ал бұл активтердің әділ құнын қайта бағалау тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Сенімсіз активтерді бөлу кезінде миндеттеменің тенгерімдік құны мен бөлінген активтер тенгерімдік құны арасындағы айырма жыныстық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендер есепті құнға деин ұсынылған болса, сондай-ақ есепті құннен кеин, бірақ шоғырландырылған каржылық есептілік бекітілген құнға деин ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы акпарат есептілкте ашып жазылады.

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты төмөнде көлтірілген жаңа немесе кайта қаралған 2015 жылғы 1 қантарда қүшіне енген Стандарттарды қоспағанда, алдыңғы есепті жылы колданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Топ алғаш рет қолданған жана стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

КЕХС (IAS) 19 «Белгіленген төлемдері бар зейнеткағылық бағдарламалары: жұмыскерлердің жарналарына» түзетулер

КЕХС (IAS) 19 белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламаларды есепке алу кезінде ұйымның қызметкерлер немесе үшінші тарараптар жарналарын есепке алуын талап етеді. Егер жарналар қызметтермен байланысты болса, олар теріс сыйакы ретінде қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызылады. Түзетулер егер жарналар сомасы жұмыс отіліне тәуелсіз болса, жарналарды қызметтер көрсету кезеңдеріне жатқызу орнына ұйым мұндай жарналарды тиісті қызметтер көрсетілген кезеңдегі қызметтер құнының азаюы ретінде тануға құқылы екендігін түсіндіреді. Түзету 2014 жылғы 1 шілдеден немесе осы құннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты қүшіне енеді.

Түзету Топтың шоғырландырылған каржылық есептілігіне әсер етпейді, ойткені Топ ұйымдарының бір де бірінің қызметкерлер немесе үшінші тұлғалар тараپынан жарналарымен белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік бағдарламалары жок.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар**

Төменде шығарылған, бірақ Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті шыгару күніне әлі күшіне енбекен стандарттар мен түсіндірмелер келтірілп отыр. Тізімге Топ бұл стандарттарды олар күшіне енген күннен бастап колдануға ииетті.

КЕХС (IFRS) 9 «Каржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде КЕХС жөніндегі кенес КЕХС (IFRS) 9 «Каржы құралдарының» түпкілікті нұсқасын шығарды, ол қаржы құралдары жөніндегі жобаның барлық кезеңі нәтижелерін көрсетеді және КЕХС (IAS) 39 «Каржы құралдары: тану және бағалауды» әрі КЕХС (IFRS) 9-дың барлық нұсқасын ауыстырады. Стандарт жіктеуге және бағалауга, құнсыздануға және хеджирлеу есебін жүргізуға катысты жана талаптар енгізеді. КЕХС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қартаңдан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге катысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын колдануға жол беріледі. Стандарт шолу түрінде колданылады, бірақ салыстырмалы ақпарат ұсыну міндетті болып табылмайды. КЕХС (IFRS) 9-дың алдыңғы редакцияларын (2009 жылғы, 2010 жылғы және 2013 жылғы) мерзімінен бұрын колдануға, егер бастапкы колдану күні 2015 жылғы 1 ақпанға дейніг кезеңге келсе, жол беріледі. КЕХС (IFRS) 9-ды колдану Топтың қаржы активтерін жіктеуге және бағалауга әсер етеді, бірақ Топтың қаржы міндеттемелерін жіктеуге және бағалауга әсер етпейді.

КЕХС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік анырмашылықтар шоттары»

КЕХС (IFRS) 14 міндетті емес стандарт, ол қызметі тарифтік реттеуге жататын ұйымдарға КЕХС-ты алғашқы колданғаннан соң кейінге қалдырылған тарифтік анырмашылықтар шоттары бойынша қалдықтарға катысты өздері пайдаланған колданыстағы есеп саясаты қағидаттарын пайдалануды жалғастыруға рұқсат береді. КЕХС (IFRS) 14 пайдаланатын ұйымдар кейінге қалдырылған тарифтік анырмашылықтар шоттарын қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолдармен, ал осындаи қалдықтар бойынша козғалысты пайда немесе залал туралы есепте және өзге де жиынтық табыста жеке жолдармен ұсынуға тиіс. Стандарт тарифтік реттеу сипаты және олармен байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ак осындаи реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпараттың ашылуын талап етеді. КЕХС (IFRS) 14 2016 жылғы 1 қартаңдан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге катысты күшіне енеді. Топ КЕХС бойынша есептілікті қазірдің өзінде дайындағандағынан, бұл стандарт оның қаржылық есептілігіне колданылмайды.

КЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен шарттар бойынша түсім»

КЕХС (IFRS) 15 2014 жылғы мамырда шығарылды және клиенттермен шарттар бойынша түсімге катысты қолданылатын бес кезеңді қамтитын жана үлгін көздейді. КЕХС (IFRS) 15-ке сай түсім өтемді көрсететін сома бойынша танылады, оған құқықты ұйым клиентке тауар беруге немесе қызметтер көрсетуге алмастырып алуды күтеді.

Түсім жөніндегі жаңа стандарт барлық ұйымға катысты қолданылады және КЕХС-га сай түсімді тануға қолданылатын қолданыстағы барлық талапты ауыстырады. Стандарт 2017 жылғы 1 қартаңдан және осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге катысты толық көлемде қайталай қолданылады не жаңғартылған қайталай қолданумен пайдаланылады, бұл ретте мерзімінен бұрын колдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Топ КЕХС (IFRS) 15 әсерін бағалауда және жаңа стандарттың күшіне енудің тиісті күніне қолдануды жоспарлап отыр.

КЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» «Бірлескен операциялардагы катысу үлестерін сатып алууды есепке алу» (түзетулер)

ХКЕС (IFRS) 11-ге түзетулер бірлескен операциялардың катысушысы КЕХС (IFRS) 3-ке сай юизнесті біріктіруді ескеру үшін қызметі бизнесі билдіретін бірлескен операциялардагы катысу үлестерін сатып алууды ескеруін талап етеді. Түзетулер, сондай-ак, егер бірлескен бакылау сакталытын болса, осы бірлескен операциялардың катысу үлестерін сатып алу кезінде бірлескен операциялардың бұрынғы бар катысу үлестері кайта бағаланбайтындығын түсіндіреді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қагидаттары (жалғасы)****Шыгарылған, бірақ әлі күшине енбекен стандарттар (жалғасы)**

КЕХС (IFRS) 11 «Бірлескен қызмет» – «Бірлескен операциялардагы қатысу үlestерін сатып алууды есепке алу» (түзетулер) (жалғасы)

Сонымен катар КЕХС (IFRS) 11-ге колдану саласынан шыгару кіргізді, осыған сай егер бірлескен бакылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) бір ғана соңғы бакылаушы тараптың жалпы бакылауында болса, бұл түзетулер колданылмайды.

Түзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үlestерін сатып алуға қатысты да, сол бірлескен операциядағы қосымша қатысу үlestерін сатып алуға қатысты да колданылады және келешекте негізде 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезендерге қатысты колданылады, бұл орайда мерзімнен бұрын колдануга жол беріледі. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

КЕХС (IAS) 16 және КЕХС (IAS) 38 «Өтмелінің жол берілетін әдістерін түсіндіру» (түзетулер)

КЕХС (IFRS) 16 және КЕХС (IAS) 38 қагидаттары түсім экономикалық пайда құрылымын көрсететінін түсіндіреді, ол активті пайдалану аясында тұтынылатын экономикалық пайда нәтижесінде емес, бизнес қызметинен (актив оның бір бөлігі болады) туындарды. Түсімге негізделген әдіс нәтижесінде негізгі құралдарды өтелімі үшін пайдаланыла алмайды және сирек жағдайда материалдық емес активтер өтелімі үшін ғана пайдаланыла алады. Түзетулер 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен басталатын жылдық кезендерге қатысты келешекті негізде қолданылады, бұл ретте мерзімнен бұрын колдануга жол беріледі.

Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде, өйткені Топ өзиннән айналымнан тыс активтеринін өтелімі үшін түсімге негізделген әдісті пайдаланған жок.

ХКЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2010-2012 жылдар кезеңі

Осы түзетулер 2014 жылғы 1 шилденен бастап күшине енді және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді және өзіне мына түзетулерді қамтиды:

КЕХС (IFRS) 2 «Акцияларга негізделген төлем» (түзету)

Бұл түзету қайталай қолданылады және нәтижелерге жетудің белгілі бір жағдайларымен және құқық беру жағдайлары болатын қызметтер көрсету кезеңінің жағдайларымен байланысты түрлі мәселелерді түсіндіреді:

- нәтижелерге қол жеткізу жағдайы қызметтер көрсету кезеңдері ережелерін қамтуы тиіс;
- мақсатты көрсеткішке контрагенттің қызметтер көрсету уақытында қол жеткізуі гиіс;
- мақсатты көрсеткіш ұйымның немесе сол топтың құрамындағы басқа ұйымның қызметіне жатқызылуы тиіс;
- нәтижелерге қол жеткізу жағдайлары нарықтық жағдай болуы немесе ондай болмауы мүмкін;
- егер контрагент әлдебір себеппен құқық берілген кезең ішінде қызметтер көрсетуді догарса, қызметтер көрсету кезеңін шарттары орындалмайды.

КЕХС (IFRS) 3 «Бизнеси біріктіру» (түзету)

Түзету келешекте де қолданылады және бизнестің біріктірілуімен байланысты міндеттемелер (немесе активтер) ретінде жіктелген шартты өтөу туралы барлық келісім соңында КЕХС (IAS) 39 қолданылу саласына жататындығына немесе жатпайтындығына байланыссыз пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және акпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшше енбекен стандарттар (жалғасы)

XKEC-тың сайын жетілдіру, 2010-2012 жылдар кезеңі (жалғасы)

КЕХС (IFRS) 8 «Операциялық сегменттер» (түзетулер)

Түзетулер кайталай колданылады және мыналарды түсіндіреді:

- үйым 12 КЕХС (IFRS) 8 тармағында біріктіру шамаларын колдану кезінде басшылық пайдаланған пайымдау туралы акпаратты, оның ішінде осындай түрде біріктілген операциялық сегменттердің қысқаша сипаттамасын және біріктілген экономикалық сегменттердің ұқсас экономикалық сипаттамалары болатындығы туралы корытындыны калыптастыру кезінде бағаланған экономикалық индикаторлар (мысалы, сатулар және жалпы маржа) туралы акпаратты ашуға тиіс;
- сегменттер активтерін және жинақталған активтерді салыстыру туралы акпарат салыстыру операциялық шешім кабылдайтын басшылықка сегменттер міндеттемелері бойынша ашылатын акпарат сиякты берілетін жағдайдаға ашылады.

КЕХС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» және КЕХС (IAS) 38 «Материалдық емес активтер» (түзетулер)

Түзетулер кайталай колданылады және КЕХС (IAS) 16 және КЕХС (IAS) 38 аясында актив нарықтық құнына активтің жалпы баланстық құнын түзету арқылы бақыланатын деректер негізінде кайта бағалануы мүмкін екенін немесе баланстық құнына нарықтық құнын анықтау арқылы және пропорционалды түзетулер жалпы баланстық құн нарықтық құнына тен баланстық құны түпкілікті етуге болатынын түсіндірледі. Топтың ағымдағы аралық кезеңдерінде кайта бағалаудан түзету танылған жок.

КЕХС (IAS) 24 «Байланысқан тараптар туралы акпаратты ашу» (түзету)

Түзетулер кайталай колданылады және басқарушы компания (басты басқарушы қызметкердің қызметтерін көрсететін үйым) байланысқан тарап болып табылады және оған байланысқан тараптар туралы акпаратты ашуға қойылатын талаптар колданылады. Сонымен катар басқарушы компанияның қызметтерін пайдаланатын үйим басқару қызметтерін тұтынумен байланысты шеккен шығыстар туралы акпаратты ашуға міндетті. Бұл түзету Топтың шоғырландырылған каржылық есептілігіне асер етпейді, себебі басқа үйымдардан басқару қызметтерін алмайды.

XKEC-тың сайын жетілдіру, 2011-2013 жылдар кезеңі

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшине енді және Топтың шоғырландырылған каржылық есептілігіне елеулі асер етпеді және озіне мына түзетулерді қамтиды:

КЕХС (IFRS) 3 «Бизнесті біріктіру» (түзету)

Түзету кайталай колданылады және КЕХС (IFRS) 3 колданылу саласынан мына ерекшеліктерді түсіндіреді:

- КЕХС (IFRS) 3 колданылу саласына бірлескен кәсіпорындар туралы да, бірлескен кәсіпкерлік туралы да барлық келісім жатпайды;
- колданылу саласынан осындай алып тастау бірлескен кәсіпкерлік туралы келісімнің өзінің каржы есептілігінде есепке алуға қатысты ерекше колданылады.

КЕХС (IFRS) 13 «Әділ құнды бағалау» (түзету)

Түзету кайталай колданылады және КЕХС (IFRS) 13 портфелине қатысты ерекшелік каржы активтері мен каржылық міндеттемелерге қатыстыға емес, сондай-ақ соңында КЕХС (IFRS) 9 (немесе КЕХС (IAS) 39, егер колданылатын болса) колданылу саласына кіретін басқа да шарттарға қатысты колданыла алады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫң МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қагидаттары (жалғасы)**

Шыгарылған, бірақ әлі күшіне енбекен стандарттар (жалғасы)

XKEC-ты жыл сайын жетілдіру, 2011-2013 жылдар кезеңі (жалғасы)

КЕХС (IAS) 40 «Инвестициялық мүлік» (түзету)

КЕХС (IAS) 40-та қосымша қызметтерді сипаттау мүлік иесіндегі бар инвестициялық жылжымайтын және жылжитын мүлікті (яғни негизгі құралдарды) шектейді. Түзету келешекте де колданылады және операцияның мәнін (актив сатып алу немесе бизнесті біріктіру) анықтау үшін КЕХС (IAS) 40 емес КЕХС (IFRS) 3 колданылатындығын түсіндіреді.

XKEC-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі

Осы түзетулер 2016 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне өнді. Өзіне мына түзетулерді камтиды:

XKEC (IFRS) 5 «Ұзақ мерзімді сатуға арналған деп жиқтелген активтер мен тоқтатылған қызмет»

Активтерді (немесе шыгаруға арналған топтарды) шыгару әдette менишктеушілерге сату немесе тарату арқылы жүзеге асырылады. Түзету бір әдістен екінші әдіске көшу жаңа жоспар ретінде емес бастапқы жоспардың жалғасы ретінде қарастырылуы тиіс екенин түсіндіреді. Сонымен, (IFRS) 5 XKEC-ты колдану үзілмейді. Бұл түзету перспективті түрде колданылатын болады.

XKEC (IFRS) 7 «Каржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету»

(i) **Кызмет (IFRS) 7 «Каржы құралдары: ақпаратты»**

Түзету өтемақы төлеуді қамтамасыз етуді қарастыратын қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар қаржылық активте жалғаспалы түрде катыса алатындығы туралы түсіндіреді. Ақпаратты ашып көрсету қажеттілігін анықтау үшін Топ (IFRS) КЕХС 7-те жалғаспалы түрде катыса алатындығына сәйкес жәрдемақы және келісім сипатын бағалау керек.

Қандай қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар жалғаспалы түрде катыса алатындығын бағалау ретроспективті жүзеге асырылуы тиіс. Алайда, Топ бірінші рет енгізілген түзетулерді қолданған жылдық кезеңінде дейінгі кезеңдердегі ақпаратты ашып көрсету талап етілмейді.

(ii) **7 (IFRS) XKEC-ке түзетулерді қысқартылған аралық қаржылық есептілігіне қолдану**

Түзету өзара есепке алу ақпараттын ашуға катысты талаптар, соңғы жылдық есептілігінде мұндай ақпарат елеулі жанарту туралы ақпарат болған кездегі жағдайларды коспағанда, қысқартылған аралық қаржылық есептілігінде колданылмайтындығын түсіндіреді. Түзету ретроспективті түрде колданылуы тиіс.

XKEC (IAS) 19 «Қызметкерлерге берілетін сыйақылар»

Түзету жоғары сапалы корпоративтік облигациялар нарығының дамуы облигация шыгарылған ел валютасына емес, облигациялар деноминацияланған валютасына бағаланатындығы туралы түсіндіреді. Накты валютамен көрсетілген жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарығы болмаган жағдайда, мемлекеттік облигациялар бойынша мөлшерлемені пайдалану керек. Бұл түзету перспективті қолданылуы тиіс.

XKEC (IAS) 34 «Аралықтақ қаржылық есептілік»

Түзету аралық кезең ақпараты аралықтақ қаржылық есептілігінде немесе аралықтағы қаржылық есептілігінің баска да тиісті сілтемелері бар жерде (мысалы, басшылық түсіндірмелерінде немесе тәуекелдерді бағалау есептілігінде) ашылуға тиіс деп түсіндіреді. Баска да ақпарат осындаш шарттармен және аралықтақ қаржылық есептілігі ретінде бір уақытта пайдаланушыларға кол жетімді болуы тиіс. Осы түзету ретроспективті түрде колданылуы тиіс.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)**

Шығарылған, бірақ әлі күшнеге енбекен стандарттар (жалғасы)

ХКЕС-тың сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі (жалғасы)

КЕХС тұзетулер (IAS) I «Ақпарат ашуудың саласындағы бастама»

КЕХС (IAS) I «Қаржылық есептілігін ұсыну» тұзетулері колданыстагы КЕХС (IAS) I талаптарын айтарлықтай озертепейді, оданғорі түсіндіреді.

Тұзетулер келесін түсіндіреді:

- КЕХС (IAS) I-дагы материалдық талаптарын.
- Қаржылық жағдай туралы және жиынтық кіріс туралы есептерінің жеке элементтері тәптіштеулі болуы мүмкін.
- Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертулердің тәртібін таңдауға мүмкіндігі бар.
- Ұlestік катысу әдісі бойынша есептелецін тәуелді ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық кіріс үлесі бір элементте біріктіріліп ұсынылуы тиіс және кейін пайда немесе залал есеп күрьылымында жіктелетін немесе қайта жіктелмейтін элемент ретінде есепке алынады.

Сонымен катар, тұзетулер қаржылық жағдай және жиынтық кіріс туралы есепте қосымша аралық жиынтық сомаларын ұсынуда қолданылатын талаптарды түсіндіреді. Бұл тұзетулердің колдануы 2016 жылдың 1 қантарынан немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшнеге енеді. Бұл тұзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңниң аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуі талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне катысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің тенгерімдік күнин елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Топтың тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздік туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (32-ескертпе);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (32-ескертпелер).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашак туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төмөнде каралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің тенгерімдік күні мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың болжаулары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қоюнда болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашакка катысты болжаулар нарыктық өзгерістер мен Топ бакылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ негізгі құралдарды (технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағалауды 2013 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша жүргізді. Қайта бағалауды тәуелсіз кәсіби бағалаушы «ПрайсуотерхаусКуперс Такс энд Эдвайзори» ЖШС жүргізді.

Технологиялық мұнайдан басқа негізгі құралдардың әділ күнін анықтау үшін бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-денгейнен жатады (бакыланбайтын бастапқы деректер).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Негізгі құралдардың қайта бағалау (жалғасы)*

Бағалаудың пайдаланылған әдіснамасы негізінен алмастырудың өтелімді құнын бағалауға («шығынды әдіс») негізделді. Шығынды әдіс бағаланатын негізгі құралдардың белсенді нарығы болмаған ретте негізінен мамандандырылған активтерді бағалау үшін қолданылады.

Жүргізілген бағалау аясында негізгі құралдардың өтелімділігіне де тест жасалды. Бұл ретте өтелімді құн пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау арқылы есептелді. Пайдаланылуына қарай құндылықты есептей кезінде мынадай негізгі жол берушілік қолданылды.

- Дисконттау мөлшерлемесі – 12,7%.
- Аса маңызды актив қызыметтің қалдық мерзімі – 13,6 жыл.
- Аса маңызды актив қызыметтің қалдық мерзімі кезеңіне өсудің ұзак мерзімді қаркыны – 5,16%.

Пайдаланылуына қарай құндылықты бағалау нәтижелері ұсынылатын қызыметтерді іске асыру көлеміне, ұсынылатын қызыметтерге тарифтер деңгейіне, күрделі және ағымдық шығындар мөлшеріне де сезімтал. Әрбір есепті қүнге Топ өзінің негізгі құралдарының тенгерімдік құны мен есепті қүнге әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта қарады. Нәтижесінде басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдардың (технологиялық мұнайды қоспағанда) әділ құны 2013 жылғы 31 шілдедегі соңғы қайта бағалау қүніне қарғанда айтарлықтай өзгерістер болмады деген тұжырымдамаға келді. Қорытындысында, Топтың негізгі құралдарының әділ құны олардың тенгерімдік құнына сәйкес келеді.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауыткуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауга арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2-денгейге жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

Келесі пайымдауды Топ басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиисінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болады;
- технологиялық мұнай ТМРЖБҚҚ қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей турде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРЖБҚҚ және Үкімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият кадағалап отырады (экспорт үшін тарифты қоспағанда), және тиисінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Топқа ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді, және егер мұнайдың белгілі бір болігін сатуға шешім кабылданып, мұндай шешімді ТМРЖБҚҚ бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда болімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Топқа құбырдың жаңа боліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

Осы факторлардың бәрін назарға алып, басшылық әділ құнын көрсету үшін құбырдағы технологиялық мұнайға мейлінше сый келетін. 2015 жылғы 31 желтоқсанға нарықтың хабардар қатысушысы анықтаған баға бір тонна үшін 84,71 АҚШ доллары (бір тонна үшін 28.802 теңге) болар еді (2014 жылғы 31 желтоқсанға: бір тонна үшін 164,52 АҚШ доллары (бір тонна үшін 30.000 теңге). Мұнай құнының өзгеруіне әсері 2.759.330 мың теңгени құрады, сондай-ақ 2.921.212 мың теңге мөлшерінде мұнай қалдықтарын қосымша бағалау танылды (13-ескертпе).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)*

2015 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.397.778 тоннаны құрады (2014 жылғы 31 желтоқсан: 2.307.952 тонна). 2015 жылғы 31 желтоқсанға түгендеу нәтижелері бойынша 101.424 тонна (2014 жылғы 31 желтоқсан: 119.041 тонна) артық мұнай анықталды және кезең ішінде 11.598 тонна мұнай есептен шығарылды.

Негізгі құралдардың құнсыздандыру

Егер активтің немесе ААТБ тенгерімдік құны шыгару шығындарын шегергендеңі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ен көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсызданду орын алады. Шыгаруга шығындарды шегергендеңі әділ құн есебі үксас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндепті құші бар акпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендеңі бакыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Пайдаланудан болған құндылықты есептеу дисконттадан ақша ағындары моделіне негізделген. Ақша ағындары бюджет негізінде келесі бес жылға анықталады және Топтың ол қызметті жүргізу бойынша міндептемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ААТБ құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жаксартатын елеулі инвестицияларды қамтымайды. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконттадан ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттада мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған есу қарқынына анағұрлым сезімтал.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар қызметтің қалған пайдалы қызмет мерзімін ен әрі дегендеге әрбір қаржы жылдының соңына бағалайды және егер қүтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер КЕХС (LAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктеге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтердің пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндептеме

2012 жылғы 4 шілдеде құшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Занына сойкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаган ортаны қалпына келтіру, сонын ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша заңды міндептемелері бар. Бұл Топтың құбырлары бойынша мұнай тасымалдайтын жер пайдаланушылардың мұнай корлары толығымен таусылған жағдайда мүмкін.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндептемеге резерв Топ есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес болшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (құбырды болшектеу бойынша шығындар сомасын 1 км үшін 3.524 мың теңге (2014: 3.581 мың теңге) құрайды.

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шыгару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндептемелер құрамында калдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаган ортаға асерді бакылау үшін жою қоры құрылады.

Резервтер сомасы міндептемені орындаудың күтілетін мерзіміне құнсыздандырылған болжалды мөлшерлемесі және төменде берілген есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесі қолданылып есепті кезең аяғына белгіленді.

	2015 жыл	2014 жыл
31 желтоқсанға дисконттада мөлшерлемесі	6,73%	6,2%
31 желтоқсанға инфляцияның мөлшерлемесі	6,0%	6,0%
Міндептемені орындаудың мерзімі	10 жыл	14 жыл

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

5. МАНЫЗДЫ ЕСЕП ЖУРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме(жалғасы)

Дисконтуалу мөлшерлемесін есептеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша тәуекелдерсіз мөлшерлемелерге негізделеді.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің тенгерімдік құны 21.999.701 мың тенгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 20.631.009 мың тенге) (17-ескертпне).

Залалды жою бойынша шығындар бағалары табигат корғау талаптарында және заңнама гүсіндіруінше әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Бұдан басқа осындай шығындардың бағаларындағы айқынсыздықтар баламаларда, жою, бұзылған топырақты қалпына келтіру әдістемелерінде, дисконт, құнсыздану мөлшерлемесі және осы міндеттеме күшінен енетін мерзім деңгейлерінін әлеуетті өзгерістерін қамтиды.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шыгару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің манызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың тенге	Төмендөү	Өсу
Дисконтуалу мөлшерлемесі	-0,5% 1.061.763	+0,5% (1.008.300)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% (1.019.728)	+0,5% 1.064.091

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Топ күмәнді борыштар, жеткізушилерге берген алғытөлемдер және басқа да активтер бойынша резервтер жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау кезінде тапсырысшының қызметшінің бұрынғы және күтіліп отырган нәтижелері назарға алынады.

Экономикадағы, саладағы немесе тапсырысшының нақты сипаттарындағы өзгерістер, шоғырландырылған қаржы есептілігінде ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2014 және 2015 жылғы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 814.095 мың тенге, және тиісінше 756.335 мың тенге сомага құрылды (9, 11 және 15-ескертүлөр).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын, салық заңнамасындағы өзгерістерді, сондай-ак салық салынатын келешек табыс сомаларын және оларды алу мерзімдерін түсінуге катысты айқынсыздық бар. Топтың халықаралық операцияларының манызды әртүрлілігін, сондай-ак шарттық катынастардың ұзак мерзімді сипатын және күрделілігін есеп ала, нақты нәтижелер мен кабылданған болжалдар арасында пайда болатын айырма немесе осындай болжалдардың келешек өзгерістері есептіліктегі көрсетілген шығындар сомасын немесе пайдаға салынатын салық бойынша табыстар сомасын түзетуге әкеліп согады. Негізделген болжалдар негізінде Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдің салық органдары жүргізетін салық аудитінің мүмкін салдарларына резервтер жасайды. Осындай резервтердің өлинемі әртүрлі факторларға байланысты, мысалы алдынғы аудиттердің нәтижелеріне және салық төлеуші-компания мен тиісті салық органдының салық заңнамасын түрлі түсінүне байланысты. Түсініктердегі осындай айырмалар Топ компаниясы тіркелген елде басым жағдайларға байланысты мәселелердің көп болуынан пайда болуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уакытша айырмашылыктар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық женилдіктері бойынша оған карағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салынатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануға болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы кажет. 2015 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 8.336.684 мың тенге болды (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 7.686.911 мың тенге) (28-ескертпне). 2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтері болған жок.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)****Қызметкерлерге сыйақылар**

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзак мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс колданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте накты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды колдануды билдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалакының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды камтиды. Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және енбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзак мерзімді сипатына байланысты мүндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті қүнге кайта қаралады.

Қазақстанда топтық бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың колданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің экстраполирленген мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕУКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан әрі ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық кол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалакы мөлшерінің көбеюі және зейнетакы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану карқынына негізделеді.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

Пайызбен	2015 жыл	2014 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	6,55%	7,3%
Инфляция мөлшерлемесі	6,0%	6,04%
Ұзак мерзімді жылдық төлемдердің болашақта үлғаюы	6,0%	6,04%
Болашақта жалакының өсүі	6,0%	6,04%
Өлім-жітім пайызы	12,0%	12,0%

2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсанға енбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемениң орташа ұзактығы 16 жылды құрады.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Төмендеуі	Өсүі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	1.341.318	(719.875)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5%	+0,5%
	(723.585)	1.337.029
Болашақта жалакының өсүі	-0,5%	+0,5%
	(723.585)	1.337.029
Өмірдің ұзактығы	-1 жыл	+1 жыл
	(341.930)	344.034

6. АКЦИЯНЫҢ ТЕҢГЕРИМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ПАЙДА**Акцияға пайда**

Акцияяға базалық пайда сомалары Топтың бас компаниясы жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген. Компания Топтың бас компаниясы ретінде айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға гаратаған пайдага тең.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

6. АКЦИЯНЫҢ ТЕНГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯГА ПАЙДА (жалғасы)**Акцияга пайда (жалғасы)**

Төменде акцияга базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген.

Мың теңгемен	2015 жыл	2014 жыл
Топтың бас компаниясының жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезендегі таза пайда	44.712.936	46.430 565
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған кезендегі жай акциялардың елшенген срташа саны	384.635.599	384.635.599
Топтың бас компаниясы ретіндегі Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті кезендегі пайдага қатысты акцияға базалық пайда (теңгемен)	116	121

Жай акциялардың тенгерімдік құны

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның тенгерімдік құны көрсетілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	619.262.524	585.407.217
Минус: Материалдық емес активтер (14-ескертпе)	(7.399.731)	(5.479.443)
Минус: Миндеттемелер жиыны	(146.331.014)	(127.762.896)
Жай акциялардың тенгерімдік құнының есептеуге арналған таза активтер	465.531.779	452.164.878
Жай акциялар саны	384.635.599	384.635.599
Бір жай акцияның тенгерімдік құны (теңгемен)	1.210	1.176

7. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	33.783.170	19.451.877
Банктердегі тенгемен көрсетілген мерзімді салымдар	10.126.290	19.311.501
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	6.058.205	2.421.688
Банктердегі ларимен көрсетілген ағымдағы шоттар	199.608	316.560
Банктердегі еуромен көрсетілген ағымдағы шоттар	150.385	187.273
Банктердегі тенгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	86.613	471.928
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	780	347
Банктердегі езге де ағымдағы шоттар	12.871	11.724
Жолдағы ақша	27	-
Кассадағы қолма-қол ақша	2.339	1.822
Жиыны	50.420.288	42.174.720

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қазақстандық банктарде тенгемен орналаскан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың басым болғаның сыйақы мөлшері жылдық 0,47%-дан бастап 32%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,49%-дан 17%-ға дейін). АҚШ долларымен орналаскан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері жылдық 0,25%-дан бастап 3%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2014 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,3%-дан 1,77%-ға дейін).

Тенгеге қатысты АҚШ долларының айырбас багамының өзгери нәтижесінде (4.2-ескертпе), есепті кезеңде Компания, негізінен, екінши деңгейдегі банктердегі шетел валютасындағы (АҚШ долларында) ағымдағы шоттарда, 3 айға дейінгі мерзімді салымдарда, кыска мерзімді және ұзақ мерзімді салымдарда орналаскан ақша қаражаттарына байланысты багамдық айырмадан болған кіріс танылды. 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін багамдық айырмадан болған кірістің таза құны 25.544.225 мың теңгегі күрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін – 1.055.964 мың теңге).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

8. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРИ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Пайыссыз қарыздар (30-еекерте)	18.735.079	-
Қысқа мерзімді банк салымдары	12.322.761	31 984.737
Ұзақ мерзімді банк салымдары	4.487.436	3 729.880
Салымдар бойынша есептелген пайыздар	124.076	127.505
Жиыны	35.669.352	35.842.122

2015 жылғы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- казакстандықбанк салымдотеу мерзімі 2015 жылғы наурызыда және мамырда аяқталатын, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 1,4%-тен 2%-ке дейін 3-12 айға қысқа мерзімді АҚШ долларында орналаскан банк салымдары (2014 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық 0,6%-тен 3,5%-ке дейін);
- Компания жұмысшыларын тұргын үймен камтамасыз ету аясында женилдетілген несиелеу мөлшерлемемен орналастырылған, сәйкесинше 2029 жылға және 2025 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-тен 3,5%-ке дейін пайыздық мөлшерлемемен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2014 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесинше 2029 жылға және 2024 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-тен 3,5%-ке дейін пайыздық мөлшерлемемен).

9. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (30-еекерте)	1.420.739	1.941.312
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	982.238	2.139.755
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	2.544.880	2.273.771
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (30-еекерте)	36.122	102.156
	4.983.979	6.456.994
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	(759.853)	(653.120)
Жиыны	4.224.126	5.803.874

Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек негізінен «айдада немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау жөнінде қызметтер көрсетуге арналған шарттарға сай мұнайдың жеткізілмеген көлемдері бойынша айыппұл мен өсімпұлдарды құрайды.

Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күмәнді берешектер бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<u>Мың тенге</u>	2015 жыл	2014 жыл
1 қантарға	653.120	633.072
Бір жылға есептеу (23-еекерте)	107.934	19.374
Берешекті есептен шығарудағы қолдану	(11.385)	-
Валюталарды қайта есептеу	10.184	674
31 желтоқсанға	759.853	653.120

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек мына валюталарда көрсетілген:

<u>Мың тенге</u>	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Тенге	2.676.647	5 131.578
АҚШ долларымен	1.273.385	534.468
Ресей рублімен	1.160	1.248
Өзге де валютада	272.934	136.580
Жиыны	4.224.126	5.803.874

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

9. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша қысқа мерзімді сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың тенге	Жиыны	Мерзімі өткізілмеген, арі құнсызданбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	>120 күн
2015	4.224.126	2.843.181	1.163.079	64.333	31.472	25.652	96.409
2014	5.803.874	5.094.199	528.360	74.369	50.919	36.698	19.329

10. ҚОРЛАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы		2014 жылғы
	31 желтоқсан	31 желтоқсан	31 желтоқсан
Босалқы белшектер	1.531.217	1.461.052	
Отын	823.855	763.929	
Құрылым материалдары	185.387	nces (c	
Тауарлар	140.887	93.138	
Арнайы киим	98.406	78.892	
Химиялық реагенттер	90.812	35.575	
Өзге де	766.685	488.241	
	3.637.249	3.078 411	
Минус: ескірген және етемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резерв	(37.552)	(33.853)	
Жиыны	3.599.697	3.044.558	

Ескірген және етемсіз тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың тенге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2015 жыл	2014 жыл
1 қантарға	33.853	48.213
Бір жылға резервті есептей(қайтару) (23-ескертпеле)	6.644	(5.342)
Тауарлы-материалдық қорларды есептен шығарудағы қолдану	(12.058)	(11.554)
Валюталарды қайта есептей	9.113	2.536
31 желтоқсанға	37.552	33.853

11. ОЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы		2014 жылғы
	31 желтоқсан	31 желтоқсан	31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	8.359.409	6.016.776	
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.767.898	3.245.840	
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (30-ескертпеле)	1.841.099	447.876	
Ұшінші тараптарға алғытелеемдер	1.221.957	665.132	
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	279.659	179.293	
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	49.092	42.498	
Қызметкерлердің берешегі	39.460	43.707	
Ұшінші тараптардан болашақ кезеңдер шығыстары	30.426	26.028	
Өзге де	175.579	24.802	
Минус: құмәнді борыштар бойынша резерв	(984)	(3.689)	
Жиыны	17.763.595	10.688.263	

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

11. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)

Өзге де қысқа мерзімді активтер бойынша резервтің козгалысы бойынша резервтің козгалысы келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға	3.689	4.598
Резервті бір жылға қайтару (23-ескертпеле)	(81)	(909)
Өзге де қысқа активтерді есептен шығарудағы қолдану	(2.624)	
31 желтоқсанға	984	3.689

12. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың тенге	KKK	МунайТас	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	36.982.132	12.861.202	49 843.334
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы пайдадағы немесе (залаудағы) үлес	(44.571.259)	2.736.090	(41.835.169)
Танылмаган шығындар	7.161.028		7.161.028
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы езге де жиынтық кірістегі үлес	428.099	55.734	483.833
Дивиденттер		(1.735.020)	(1.735.020)
2015 жылғы 31 желтоқсанға	–	13.918.006	13.918.006

Төмендегі кестелерде бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындар туралы жалпыланған Топтың барабар үлесін коса қаржы ақпараты берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан		2014 жылғы 31 желтоқсан	
	50%	vitiel50%	50%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	12.346.915	24.693.830	10.238.917	20.477.834
Ұзақ мерзімді активтер	118.246.077	236.492.154	126.117.022	252.234.044
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(32.875.443)	(65.750.886)	(18.218.653)	(36.437.306)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(104.878.577)	(209.757.154)	(81.155.154)	(162.310.308)
Таза активтер	(7.161.028)	(14.322.056)	36.982.132	73.964.264
Танылмаган шығындар	7.161.028	14.322.056	–	–
Инвестицияның балансстық құны	–	–	36.982.132	73.964.264
<i>Косымша:</i>				
ақша қаражаттары және олардың баламалары	8.987.307	17.974.614	5.463.275	10.926.550
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(28.224.964)	(56.449.928)	(14.414.211)	(28.828.421)
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(103.096.811)	(206.193.622)	(69.906.297)	(139.812.594)

Мың тенге	МунайТас			
	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан	51%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	4.414.281	8.655.453	2.748.039	5.388.312
Ұзақ мерзімді активтер	12.985.200		13.841.592	27.140.376
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(639.821)	(1.254.551)	(675.831)	(1.325.158)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(2.841.654)	(5.571.871)	(3.052.598)	(5.985.486)
Таза активтер	13.918.006	27.290.208	12.861.202	25.218.044
<i>Косымша:</i>				
ақша қаражаттары және олардың баламалары	527.106	1.033.542	1 742.127	3 415 936
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер				
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер				

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

12. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Мың тенге	KKK			
	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан	50%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Тұсім	25.567.304	51.134.608	24.084.242	48.168.484
Сүрелі қызметтөн жылдағы залал	(44.571.259)	(89.142.518)	(6.990.738)	(13.981.476)
Танылмаған залал	7.161.028	14.322.056	-	-
Тоқтатылған қызметтөн салықтан кейінгі жылдағы кіріс/(залал)	-	-	-	-
Өзге де жиынтық кіріс	428.099	856.198	3.093.940	6.187.880
Жиынтық залал жиыны	(36.982.132)	(73.964.264)	(3.896.798)	(7.793.596)
Дивиденттер	-	-	-	-

Қосымша:

Тозу және өтелім	(7.228.928)	(14.457.856)	(7.231.507)	(14.463.014)
Пайыздық кірістер	90.888	181.776	149.964	299.928
Пайыздық шығыстар	(4.065.698)	(8.131.396)	(4.008.080)	(8.016.160)
Табыс салығы бойынша үнемділік	8.989.252	17.978.504	2.115.631	4.231.262

ҚҚҚ-нда АҚШ долларымен берілген қаржы міндеттемелерді (карыздарды) қайта санау нәтижесінде бағамдық айырмашылықтан залал пайда болды. ҚҚҚ-ның қарызға жататын бағамдық айырмашылықтан болған таза залалы 2015 және 2014 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға тиісінше 122.093.675 мың тенгени және 30.738.941 мың тенгеннің құрады.

Мың тенге	МұнайTas			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2015 жыл	2014 жыл	51%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Тұсім	4.427.224	8.680.832	3.499.277	6.861.645
Сүрелі қызметтөн жылдағы кіріс	2.736.090	5.364.883	735.688	1.442.525
Тоқтатылған қызметтөн салықтан кейінгі жылдағы кіріс/(залал)	-	-	-	-
Өзге де жиынтық кіріс	55.734	109.282	88.037	172.621
Жиынтық кіріс жиыны	2.791.824	5.474.165	823.725	1.615.146
Дивиденттер	(1.735.020)	(3.402.000)	(637.620)	(1.250.235)
Қосымша:				
Тозу және өтелім	(1.047.729)	(2.054.371)	(1.069.661)	(2.097.375)
Пайыздық кірістер	81.365	159.539	13.164	25.812
Пайыздық шығыстар	(39.786)	(78.012)	(37.891)	(74.296)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(690.379)	(1.353.684)	(186.415)	(365.520)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 настан

13. НЕГІЗГІ ҚУРАЛДАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мын тенгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Фимараттар мен күрьыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған күрьылғыс	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14 949.767	28.895.431	475.939.588
Валютаны қайта есептеудің әсері	7.391.985	-	3.131.381	13.054.705	10.623.628	-	445.984	719.849	35.367.532
Түсімдер	26	3.131	1.938.243	52.332	1.503.954	-	1.010.513	73.923.923	78.432.122
Активтерді жою және жерді қайта ендеу бойынша резертен түсімдер (17-ескертпе)	-	1.674.849	-	-	-	-	-	-	1.674.849
Шығарылу	(13.414)	(1.592.467)	(247.868)	(187.081)	(685.777)	(140.123)	(480.674)	(396.125)	(3.743.529)
Бағанын кемі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	-	-	-	-	(2.759.330)	-	-	(2.759.330)
Артылғандарды қайта бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	-	-	-	-	2.921.212	-	-	2.921.212
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	(2.443)	-	-	(27.573)	-	-	-	-	(30.016)
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған Материалдық емес активтерге ауыстырылған (14-ескертпе)	46.497	30.335.502	159.867	6.190.525	11.712.551	-	301.071	(48.746.013)	-
Аударымдар мен ауыстырулар	-	3.329.020	75.651	(186.312)	(2.472.105)	-	159.814	(906.068)	-
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған етепті мен құнсыздану	-	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Валютаны қайта есептеудің әсері	-	-	(1.293.722)	(7.712.232)	(5.768.319)	-	(329.841)	-	(15.104.114)
Тозу	-	(10.245.282)	(1.310.496)	(5.894.933)	(12.206.511)	-	(3.059.098)	-	(32.716.320)
Шығарылу	-	194.239	232.187	153.001	630.477	70.058	464.020	155.238	1.899.220
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	(697.404)	-	(74.850)	(60.242)	(195.867)	(346)	(27.094)	(1.055.803)
Құнсыздану (кірістер мен шығындар есебінен)	-	(951.986)	-	(68.763)	(100.868)	(73.731)	(5.095)	(130.439)	(1.330.882)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	-	-	-	8.042	-	-	-	-	8.042
Аударымдар мен ауыстырулар	-	(16.469)	-	4.472	25.593	-	(13.596)	-	-
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған етепті мен құнсыздану	-	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 настан

13. НЕГІЗГІ КҮРАЛДАР (жалғасы)

Мын тәңгемен	Жер	Күбірпар	Көлік активтері	Фінансаттар мен күрь-лыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мунай	Өзге де	Аяқталмаған күрьліс	Жиыны
2013 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	11 087 844	97.334.066	8.110.780	71.906.718	88.628.416	89.518.453	12.477.480	36.960.887	416.024.644
Валютаны қайта есептеудің әсері	1.345.656	-	465.090	2.497.950	1.685.013	-	88.936	173.796	6.256.441
Түсімдер	926	-	1.678.498	10.586	1.090.951	-	709.409	70.632.440	74.122.810
Активтерді жою және жерді қайта ендеу бойынша резертен түсімдер (17-ескертпе)		962.826	-	-	-	-	-	-	962.826
Шығарылу	(8.993)	(158.670)	(80.129)	(319.319)	(273.547)	(212.857)	(234.975)	(38.024)	(1.326.514)
Бағаның кемуі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	-	-	-	-	(19 585 387)	-	-	(19.585.387)
Бағаның кемуі (шығындар есебінен)	-	-	-	-	-	(151.432)	-	-	(151.432)
Сатуға арналған дәп жіктелген активтерге ауыстыру	-	-	(2.270)	-	-	-	-	(834)	(3.104)
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған	58.462	49.332.447	187.871	4 362.712	22.800.396	-	1 730.371	(78.472.259)	-
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (14-ескертпе)	-	-	-	-	(123)	-	-	(360.575)	(360.698)
Аударымдар мен ауыстырулар	-	3.786	(379.914)	7 856	189.728	-	178.544	-	-
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	12.483.895	147 474.455	9.979.926	78.466.503	114 120.834	69.568.777	14.949.765	28.895.431	475.939.586
2013 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған етелім мен құнсыздану		(4.240.358)	(638.843)	(3.320.737)	(4.794.768)	(330.205)	(1.321.562)	(269.270)	(14.915.743)
Валютаны қайта есептеудің әсері	-	-	(38.825)	(240.396)	(182.465)	-	(22.228)	-	(483.914)
Тозу	-	(10.084.580)	(1.430.022)	(6.521.652)	(11.779.338)	-	(3.358.531)	-	(33.174.123)
Шығарылу	-	107.510	71.461	222.954	229.322	146.540	221.834	2.484	1.002.105
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	(44.865)	(137.260)	(2.936.314)	(1.783.089)	(101.186)	(3.583)	(3.962)	(5.010.259)
Құнсыздану (шығындар есебінен)	-	(64.898)	(936.626)	(3.770.058)	(2.918.653)	(45.354)	(173.635)	(58.776)	(7.968.000)
Сатуға арналған дәп жіктелген активтерге ауыстыру	-	-	1 009	-	-	-	-	-	1.009
Аударымдар мен ауыстырулар	-	161	16.837	(38)	(15.918)	-	(1.042)	-	-
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған етелім мен құнсыздану	-	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың тенге	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Фимараттар	Машиналар	Технологиялық мүнай	Өзге де	Аяқталмаған күрылым	Жиыны
				мен күрь- лыстар	және жабдық				
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
Жинақталған өтелім және құнсыздану	-	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)
Қалдық құн	19.906.546	155.180.558	9.572.900	67.211.595	96.078.306	69.060.791	8.783.772	52.710.462	478.504.930

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Қайта бағаланған құны	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14 949.765	28.895.431	475 939.586
Жинақталған өтелім және құнсыздану	-	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Қалдық құн	12.483.895	133.147 425	6 887.657	61.900.262	92 875.925	69.238.572	10.291.018	28.565.907	415.390.661

Егер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергенде, активтер бастапкы бага бойынша ескерілсе шоғырландырылған каржы есепке қосылған негізгі құралдар әр қайта бағаланған салатының тенгерімдік құны төмендегідей көрсетіледі:

Мың тенге	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Фимараттар	Машина- лар және жабдық	Технологиялық мүнай	Өзге де	Аяқталмаған күрылым	Жиыны
				мен күрь- лыстар	және жабдық				
2015 жылғы 31 желтоқсанға									
16.615.655	118.066.342	9.268.162	44.720.310	83.458.723	1.165.495	6.453.723	52.942.744	332.691.154	
2014 жылғы 31 желтоқсанға	9.328.530	97.829.484	7.155.556	37.154.711	72.623.710	1.168.388	7.462.862	27.019.861	259.743.102

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 науан

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыш негізінен келесі өндірістік объектілерді камтыды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» участкесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» бас мұнай құбырын қайта құру, «ТОН-2» бас мұнай құбырының және басқа да мұнай құбырларының бөліктерін ауыстырумен коса күрделі жөндеу;
- өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, караусыз автоматтандырылған байланыс орталықтарының құрылышы, «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км – деге қабылдау нүктелерінің құрылышы, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыш негізінен келесі өндірістік объектілерді камтыды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- өрт сөндіру жүйесін қайта құру, объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру және басқалары.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен өтелінген, бірақ әлі де пайдаланыстағы негізгі құралдардың бастапкы құны мен тиісті жинақталған өтелімі 4.822.436 мың теңгені құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 3.208.581 мың теңге).

2015 жыл үшін аяқталмаған құрылыш құнына кіргізілген тозу сомасы 17.419 мың теңгені құрады (2014 жыл үшін: 13.675 мың теңге).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар құрамындағы құбыр және резервуар ішіндегі мұнай қөлемі 2.398 мың тоннаны құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 2.308 мың тонна).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыш 1.012.567 мың теңге қөлемінде (2014 жылғы 31 желтоқсанда: 2.957.610 мың теңге) құрылыш жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді камтыды. Мұндай төмендеу негізінен 2015 жылды «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасы аясында өндірістік объектілерді салуға және қайта жаңартуға арналған материалдар мен босалқы бөлшектерді колданумен байланысты.

2015 жылғы 31 желтоқсанға БМТ-ның негізгі құралдарының қалдық құны 47.047 мың АҚШ доллары (15.996.450 мың теңгеге сайма-сай) болатын кейбір объектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары алдында Georgian Transit Ltd миндеттерін камтамасыз етуде кепілгер болған ТВС Банктың пайdasына камтамасыз ету ретінде кепілдікке салынды (31-ескерте). Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 10.000 мың АҚШ доллары (3.400.100 мың теңгеге сайма-сай).

BTL Топ активтерінің құнсыздануы

BTL тобының ААТБ-ның құнсыздануына талдау жасау нәтижесінде басшылық 2014 жылғы 31 желтоқсанға құнсыздандырылған 12.934.472 мың теңге сомасында жиынтық залалды айқындағы, оның ішінде пайда мен залалдың есебінен 8.087.024 мың теңге және өзге де жиынтық кірістің есебінен 4.847.448 мың теңге. Құнсызданудан болған шығындардың сомасы материалдық емес активтерге (жер пайдалану құқығына) 302.114 мың теңге қөлемінде (14-ескерте) және негізгі құралдарға 12.632.358 мың теңге қөлемінде бөлінген болатын.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша BTL тобының ААТБ-ның құнсыздануына талдау ешқандай құнсыздану индикаторларын аныктамады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

14. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың тенге	Лицензиялар	Бағдарла- малық жасақтама	Жерді пайда- лануға арналған құқықтар	Өзге де	Жыныс
2014 жылғы 31 желтоқсанға					
капдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443
Тұсімдер	28.013	121.937	-	4.166	154.116
Шығарылу	(8.853)	(54.096)	-	-	(62.949)
Өтөлім	(105.266)	(317.229)	(101.552)	(5.173)	(529.220)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	8.853	53.431	-	-	62.284
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған (13-ескертпе)	1.118	447.598	-	-	448.716
Валютаны қайта есептеу	44.427	196	1.802.718	-	1.847.341
Аударымдар мен ауыстырулар	(1.830)	1.830	-	-	-
2015 жылғы 31 желтоқсанға					
капдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731
2013 жылғы 31 желтоқсанға					
капдық құн	184.757	997.520	4.490.163	28.562	5.701.002
Тұсімдер	15.052	168.119	-	6.762	189.933
Шығарылу	(3.712)	(30.799)	-	(528)	(35.039)
Өтөлім	(79.417)	(326 044)	(125.433)	(4.708)	(535.602)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	3.712	30.799	-	528	35.039
Құнсыздану залапдары (13-ескертпе)	-	-	(302.114)	-	(302.114)
Аяқталмаған құрылыштан ауыстырылған (13-ескертпе)	49.949	308.711	-	2.038	360.698
Валютаны қайта есептеу	7.187	221	58.118	-	65.526
Аударымдар мен ауыстырулар	17.379	(17.379)	-	-	-
2014 жылғы 31 желтоқсанға					
капдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443
2015 жылғы 31 желтоқсандағы					
жағдай бойынша					
Бастапқы құн	638.737	4.497.457	8.945.020	88.657	14.169.871
Жинақталған құнсыздану және етептік	(477.368)	(3.112.642)	(3.123.120)	(57.010)	(6.770.140)
Қалдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731
2014 жылғы 31 желтоқсандағы					
жағдай бойынша					
Бастапқы құн	548.139	3.979.087	6.174.903	84.492	10.786.621
Жинақталған құнсыздану және етептік	(353.232)	(2.847.939)	(2.054.169)	(51.838)	(5.307.178)
Қалдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

15. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзак мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылымдық қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытатемдер	7.786.525	11 406 977
Өзге де	27.156	16.723
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(53.258)	(99.526)
Жиыны	7.760.423	11.324.174

Күмәнді карыздар бойынша резервтің қозғалысы мынадай түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға	99.526	99.330
Бір жылға (қайтару)/есептеу (23-ескертпеле)	(197)	196
Алғытатемдерді есептен шығарудағы қолдану	(46.071)	-
31 желтоқсанға	53.258	99.526

16. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек 2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	15.397.918	14.907.024
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (30-ескертпеле)	814.409	672.991
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	441.898	193.726
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі (30-ескертпеле)	672	-
Жиыны	16.654.897	15 773.741

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмagan күрделі құрылымда қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 13.578.970 мың тенге көлеміндегі берешекті қосатын (2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 9.580.016 мың тенге).

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдагы құны мына валюталарда көрсетілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Тенге	16.454.585	15.258.129
АҚШ долларымен	165.729	105.615
Еуромен	19.451	12.455
Ресей рублімен	2.570	6.219
Өзге де валютада	12.562	391.323
Жиыны	16.654.897	15.773.741

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

17. РЕЗЕРВТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердің көзғалысы келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың тенге	Қызыметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	Салықтар бойынша резерв (BTL)	Экология бойынша резерв (Компания)	Өзге де резервтер (Компания)	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	408.757	221.373	41.125	53.567	724.822
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	-	(254.768)	11.079	-	(243.689)
Резервті пайдалану	(486.927)	-	(11.079)	(53.567)	(551.573)
Валютаны қайта есептеу	-	55.461	-	-	55.461
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызыметкерлердің сыйақысы	513.194	-	-	-	513.194
2015 жылғы 31 желтоқсанға	435.024	22.066	41.125	-	498.215
2013 жылғы 31 желтоқсанға	322.000	186.483	41.642	-	550.125
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	-	-	(7)	53.567	53.560
Резервті пайдалану	(416.191)	-	(510)	-	(416.701)
Валютаны қайта есептеу	-	34.890	-	-	34.890
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызыметкерлердің сыйақысы	502.948	-	-	-	502.948
2014 жылғы 31 желтоқсанға	408.757	221.373	41.125	53.567	724.822

BTL тобы 2015 жылы талап қою мерзімінің аяқталуына байланысты 2008-2009 кезеңдер үшін тексеру нәтижесінде есептелген салықтар бойынша резервінің негізгі сомасын қайтарды.

Ұзақ мерзімді резервтер**Қызыметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер**

Негізінен, зейнетакыга косымша төлемнен және барлық қызыметкерлерге көтісті мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызыметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаган.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызыметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың тенге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2015 жыл	2014 жыл
Жылдың басына белгленген телемдері бар жәрдемақылар телеу	11.613.360	9.655.180
Таза пайыздық шығыстар (27-ескертпе)	832.855	579.311
Ағымдағы жылдың қызыметтер құны (22, 23-ескертпелер)	1.070.515	802.461
Актуарлық залалдар (20-ескертпе)	2.503.907	992.599
Төленген сыйақылар	(486.927)	(416.191)
Жылдың аяғына белгленген қызыметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	15.533.710	11.613.360
Қызыметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	435.024	408.757
Қызыметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	15.098.686	11.204.603

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

17. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)**Ұзак мерзімді резервтер (жалғасы)***Активтердің жою және жерді қайта өндеду бойынша міндеттеме*

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
1 қаңтарға сальдо	20.631.009	16 677.538
Актив арқылы бір жылға есептеу (13-ескертпеле)	1.674.849	962.826
Бағалауды езге жиынтық кіріс арқылы қайта қаралу	(1.157.829)	1.678.425
Бағалауды пайдалар мен залалдар арқылы қайта қаралудан болған (кіріс)/залал және міндеттемелерді есептен шығару (24, 25-ескертпеле)	(443.410)	275.965
Активтердің жою және жерді қайта өндеду бойынша міндеттемелер резервінің өтөлімі (27-ескертпеле)	1.295.082	1.036.255
31 желтоқсанға сальдо	21.999.701	20.631.009

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық күбір туралы» Қазақстан Республикасының Занына сәйкес, Компанияның пайдалануды аяқтаганнан кейін магистральдық күбірлер (мұнай күбірін) жою және кеіннен коршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өндеду шараларын жүргізу бойынша занды міндеттемесі бар.

Активтердің жою және жерді қайта өндеду бойынша міндеттемелер күрамында қалдықтарды орналастыру полигондарын жою резерві көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес құрылған, ол бойынша қалдықтарды орналастыру полигон иесі жерді қайта өндеду және полигон жабылғаннан кейін коршаған ортага эсерін мониторингтеу бойынша шаралар жүргізу үшін жою корын құрады. Сонымен катар, жою корын күрмай полигонды пайдалануга тыйым салынған.

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзак мірзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 5-ескертпеде көрсетілген.

18. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (30-ескертпеле)	11.330.298	10.615.166
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	6.494.876	6.131.270
Байланысты тараптардың алдында келік экспедиция қызметтері бойынша берешек (30-ескертпеле)	5.923.268	2.871.849
Үшінші тараптар алдында келік экспедиция қызметтері бойынша берешек	4.035.988	2.464.587
Жеке табыс салығы	2.488.472	1.531.057
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер табыстарының ағымдағы белігі	1.086.643	732.135
Бейрезидент занды тұлғалардан түсетін төлемдерден табыс салығы	1.044.519	609.231
Әлеуметтік салық	702.313	504.779
Зейнетақы қоры алдындағы кредиторлық берешек	693.938	659.667
Өзге де салықтар	278.888	217.751
Мұлікке салынатын салық	23.773	351.287
Төленуге жататын ҚҚС	20.045	12.823
Байланысты тараптардан болашақ кезеңдер кірістерінің ағымдағы белігі (30-ескертпеле)	-	260.305
Өзге де есептеулер	908.055	227.093
Жиыны	35.031.076	27.189.000

19. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Болашақ кезеңдер кірістері	8.081.762	4.423.082
	8.081.762	4.423.082

Болашақ кезеңдер кірістері операциялық жалдау шарттарына сәйкес BTL тобының «Батуми халықаралық контейнерлік терминал» ЖШК-дан (бұдан әрі «БХКТ») алынған алғытөлемдер болып табылады. 2015 жылғы 31 желтоқсаныңдағы жағдай бойынша соманың ұлғаюы негізінен есептің күнделігі валюта бағамының өзгеруіне байланысты.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

20. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ**Жарғылық капитал**

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шыгарылған және 62.503.284 мың тенге мөлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жариялған бірақ шыгарылмаган және төленбекен 1 акцияны қоспағанда.

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шыгаруға байланысты 565.717 мың тенге мөлшерінде шеккен кенес беру қызметтердің құны шегерілпіп көрсетілді және 61.937.567 мың тенгенні құрады.

Акционерге төлем*Дивидендтер*

2015 жыл ішінде Компания Акционерлер жалпы жиналышының 2015 жылғы 20 мамырдағы шешіміне сәйкес өз акционерлеріне 1 акцияга 120,71 тенге есебімен 46.429.363 мың тенге (2014 жылы: 1 акцияга 109 тенге есебімен 41.925.280 мың тенге): оның ішінде ҚМГ-га – 41.786.427 мың тенге (2014 жылы: 37.732.752 мың тенге), миноритарлық акционерлерге – 4.642.936 мың тенге (2014 жылы: 4.192.528 мың тенге) төледі.

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер негізгі қаражаттардың қайта бағалау негізінде және Топтың негізгі құралдарының және бірлескен-бақылаудағы кәспорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінің құныздандынуынан құралған.

Мың тенгемен	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резерв	102.140.226	113.678.936
Бірлескен бақылаудағы кәспорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесі	23.423.150	24.558.743
Жиыны	125.563.376	138.237.679

Менишік капиталдың өзге де резервтері

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша менишікті капиталдың өзге де резервтері 3.813.701 мың тенге мөлшерінде залалды (2014 жылғы 31 желтоқсанға залал 1.810.575 мың тенгенні құрады) құрады. Осы резервтің өзгерісі 2.503.907 мың тенге (2014 жылдың 12 айында залал 992.599 мың тенгенні құрады) (17-ескертпе) мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық залалдарды танумен негізделген, оның салық әсері тиисинше 500.781 мың тенгенні және 198.520 мың тенгенні (28-ескертпе) құрайды.

Есептілік валютасын қайта есептей резерві

2015 жылғы 31 желтоқсанға есептілік валютасын қайта есептей резерві 36.210.843 мың тенгенні құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанға 14.860.910 мың тенге). Бұл резервтің өзгеруі шетел кәспорындарының есептілігінің қайта есептелуімен байланысты. Айтарлықтай өсуі валюта бағамдарының елеулі өзгеруіне байланысты болып отыр (4.2-ескертпе).

Өзге де

Директорлар кенесінің 2015 жылғы 14-15 қазандагы шешімі негізінде Компания 2015 жылғы 5 қарашада ҚМГ-га 2016 жылғы 30 маусымға дейінгі өтеу мерзімімен 20 миллиард тенге мөлшерінде пайызызың карызы берді. Компания 1.644.382 мың тенге мөлшерінде берілген карыз бойынша дисконтты бөлінбекен пайдада таныды және 2015 үшін дисконт өтелімі 379.461 мың тенгенні құрады (30-ескертпе).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

21. ТҮСІМ

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы түсім келесі түрде берілген:

Мың тенгемен	2015 жыл	2014 жыл
Шікі мұнайды тасымалдау	176.036.600	164.393.577
Мұнайды және мұнай енімдерін аудастырып қудау және темір жолмен тасымалдау	14.562.118	15.516.062
Күбірларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жениндегі қызметтер	8.918.816	8.230.639
Су тасымалдау қызметтері	6.603.736	6.860.568
Теңіз кемежай қызметтері	3.648.789	3.148.189
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	1.294.978	6.714.971
Мұнайдың көлік экспедициясы	594.761	639.557
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	58.222	91.553
Әзге де	1.443.742	1.041.997
Жиыны	213.161.762	206.637.113

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең үш үлкен жүк жіберушілерден түскен түсініше 49.586.658 мың тенгін, 24.980.450 мың тенгін және 14.828.129 мың тенгін құрады (2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең үш үлкен жүк жіберушілерден түскен түсініше 45.143.090 мың тенгін, 23.386.961 мың тенгін және 14.414.475 мың тенгін құрады).

Кем жеткізілмеген және кем мәлімделмеген мұнай көлемдері үшін ақыдан түсестін кірістерді Компания «айда немесе төле» шарттары негізінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған келісім шарттарына сай алды. 2015 жылда мәлімделмеген мұнай көлемдерінің төлемінің кеміуі (Қашаган жобасына қатысушы) жүк жіберушілерінің келісім шарт мерзімінің (2014 жылғы желтоқсанда) өтімін байланысты.

22. САТЫЛҒАН ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2015 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны келесі түрде берілген:

Мың тенгемен	2015 жыл	2014 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	43.692.713	40.101.012
Тозу және өтөлім	32.379.654	32.876.926
Темір жол қызметтері	8.050.129	9.436.954
Отын және материалдар	7.708.753	6.805.708
Электроэнергиясы	6.968.369	6.280.668
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	5.415.904	4.978.621
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	4.721.519	5.501.143
Күзет қызметтері	4.231.976	4.493.473
Газға арналған шығындар	2.559.678	2.435.270
Әуеден күзету қызметтері	1.608.525	1.474.160
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (17-ескертпө)	1.004.841	754.969
Іссапар шығыстары	874.997	892.934
Күбірларды диагностикалау	843.692	624.316
Сақтандыру	516.489	507.481
Қоршаған ортаны қорғау	473.387	952.258
Операциялық жалға беру	281.373	248.969
Байланыс қызметтері	267.810	264.938
Әзге де	2.464.180	2.679.273
Жиыны	124.063.989	121.309.073

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2014 жылғы 1 сәуірінен және 2015 жылғы 1 қантарынан бастап өндірістік қызметкерлердің жалакысын индекстеумен байланысты.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

23. ӘКІМШІЛК ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы әкімшілк шығыстар келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	<u>2015 жыл</u>	<u>2014 жыл</u>
Қызметкерлерге жұмысалатын шығындар	7.576.892	6.875.924
Тозу және етелім	848.467	819.123
Кеңес бери қызметтері	643.244	606.053
Кеңсеге қызмет көрсету	483.416	390.499
Іссапар шығыстары	282.936	280.022
Өтелуге тиист емес KKC бойынша шығыстар	240.830	342.980
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	225.816	240.182
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	196.722	155.085
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	185.200	193.888
Оқыту	150.197	140.685
Материалдар және отын	143.345	133.819
Банк қызметтері	133.250	135.476
Сақтандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	124.056	104.163
Байланыс қызметтері	113.615	124.136
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто (9, 11, 15-ескертпе)	107.656	18.661
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (17-ескертпе)	65.674	47.492
Қайырымдышыққа арналған шығыстар	13.526	2.020.737
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті есептеу/ (қайтару), нетто (10-ескертпе)	6.644	(5.342)
Материалдық емес активтердің құнсыздануы	-	302.114
Өзге де	550.734	667.238
Жиыны	12.092.220	13.592.935

Компания 2014 жылы Атырау облысындағы 300 орынды орта мектепті, Оңтүстік Қазакстан облысындағы 280 орынды балабақшаны және Павлодар облысындағы 320 орынды балабақшаны салуга демеушілік көмек көрсетті.

24. ӨЗГЕ ДЕ ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де шығыстар келесі түрде берілген:

<u>Мың тенге</u>	<u>2015 жыл</u>	<u>2014 жыл</u>
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	1.330.882	8.119.432
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің қайта караудан болған шығыстар (17-ескертпе)	-	275.965
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар	1.376.960	208.654
Әрекетсіз тұрған мұнай айдаустанцияларын жою	26.538	89.126
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан түскен шығыстар	16.307	14.987
Сатуға арналған деп жіктелген активтерді сатудан түскен шығыстар, нетто	6.915	-
Өзге де шығыстар	307.249	61.297
Жиыны	3.064.851	8.769.461

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

25. ОЗГЕ ДЕ КІРІСТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де кірістер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
Айыппұлдар мен есімақылардан болған кіріс	447.149	620.787
Активтерді жою және жерді қайта өндеде бойынша міндеттемелер резервін қайта караудан болған кірістер (17-ескертпе)	443.410	-
Болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі (30-ескертпе)	260.305	312.366
Тауарлы-материалдық қорларды сатудан болған кіріс	60.500	263.499
Есептен шығарылған кредиторлық берешектен түскен пайда	42.363	75.689
Активтерді сатудан түскен кіріс	-	61.090
Басқару қызметінен түскен кіріс	3.039	13.688
Өзге де кірістер	402.375	114.353
Жиыны	1.659.141	1.461.472

26. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ТҮСКЕН КІРІСТЕР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржыландыру бойынша түскен кірістер келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
Банк салымдарының және ағымдағы шоттардың пайыздық кірісі	2.588.355	4 407.247
Пайыссыз қарыз бойынша дисконт (30-ескертпе)	379.461	-
Дивидендтік кіріс	-	80.277
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	28.483	14.292
Ұшінші тараптардан езге де қаржылық кірістер	30.598	15.231
Жиыны	3.026.897	4.517.047

27. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржыландыру бойынша шығыстар келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өндеде бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (17-ескертпе)	1.295.082	1.036.255
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (17-ескертпе)	832.855	579.311
Өзге де қаржылық шығындар	49.493	-
Жиыны	2.177.430	1.615.566

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы табыс салығы келесі түрде берілген:

Мың тенге	2015 жыл	2014 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	22.668.024	13.442.998
Өткен кезеңдер бойынша шығыстар/(унемділік)	1.175.541	(33.207)
Мөрзімі ұзартылған табыс салығы бойынша (унемділік)/шығыстар	(1.237.107)	2.289.155
Табыс салығы	22.606.458	15.698.946

Ағымдағы табыс салығын есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері ретинде Топ, қызметтің жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алғатын елдердің салық заңдарына сәйкес қабылданған мөлшерлемелерді пайдаланады. 2015 және 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания (Казакстан) 20% салық мөлшерлемесін, және BTL-дың Компаниялары (Грузия) 15% салық мөлшерлемесін қолданды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

2015 және 2014 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы текстеру:

<i>Мың тәңгемен</i>	<i>2015 жыл</i>	<i>2014 жыл</i>
Салық салуға дейінгі пайда	67.319.394	62.129.511
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	13.463.879	12.425.902
Өткен жылдарды түзетү	1.175.541	(33.207)
Тұрақты айырмалардың салық әсері	605.683	1 142 794
Технологиялық мұнай қалдышынан түскен кіріс	583.262	351 955
Өзге де шегерілмейтін шығыстар		
Үлескерлік қатысу өдісі бойынша есепке алынатын бірлескен кәсіпорындардың залапы	6.934.828	1.251.010
Тұрлі салық мөлшерлемелердің әсері	(156.735)	560 492
Жиынтық кіріс туралы шоғырлындырылған есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	22.606.458	15.698.946

Топ бағалаудың өзгеруі нәтижесінде алдыңғы кезеңдер үшін табыс салығы бойынша қосымша шығыстар есептеді, және бұл ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 настан

28. ТАБЫС САЛЫҚЫ БОЙЫНША ШЫГЫСТАР (жалғасы)

Каржылық жағдай туралы тиисті есептердің жасалу күніне шоғырландырылған каржылық есептіліктегі көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негізде аралығындағы уақытша айырмаларға колданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін колдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальdosы 31 желтоқсанга келесін қамтиды:

Мын тенгемен	Пайда мен залаал есебіне жатқызу				Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу				Капиталдың езге де резервтеріне жатқызу				Пайда мен залаал есебіне жатқызу				Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу				Капиталдың езге де резервтеріне жатқызу					
	2015 жылғы 31 желтоқсан				2014 жылғы 31 желтоқсан				2014 жылғы 1 қантар					2014 жылғы 1 қантар				2014 жылғы 1 қантар				2014 жылғы 1 қантар				
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер																										
Қызыметкерлерге беретін сыйақалар мен езге де ақылар және тиісті шығындар	3.585.500	(32.913)	-	-	500.781	3.117.632	(105.027)	493	198.520	3.023 646																
Күмәнді қарыздар бойынша резерв	162.819	12.464	-	-	-	150.355	2.907	47	-	-	147.401															
Ескірең және етімсіз тауарлы- материалдық қорына резерв	7.510	1.268	-	-	-	6.242	(3.429)	28	-	-	9 643															
Коршаған ортанды қорғау бойынша міндеттемелерге резервтер және езге де резервтер	60.370	11.693	-	-	-	48.677	(39.487)	-	-	-	88.164															
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта еңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	4.358.509	504.324	-	(231.565)	4.085.750	457.097	-	-	335.685	3.292.968																
Телемге салық	124.305	26.943	-	-	-	97.362	(156.528)	-	-	-	253.890															
Қызыметкерлерге қарыз беру	-	-	-	-	-	-	(5.086)	-	-	-	5.086															
Байланысты таралттардың келешек кезіндең кірістері	-	(52.061)	-	-	-	52 061	(62.473)	-	-	-	114.534															
Ішкі топ қарыздары бойынша жаржы міндеттемелер	37.671	(91.161)	-	-	-	128 832	128.510	322	-	-	-															
	8.336.684	380.557	-	269.216	7.686.911	216.484	890	534 205	6.935.332																	
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер																										
Негзіг қуралдар	(49.019.327)	856.550	(1.199.835)	178.784	(48.854.826)	(2.505.639)	(552.762)	4.676.756	(50.473.181)																	
	(49.019.327)	856.550	(1.199.835)	178.784	(48.854.826)	(2.505.639)	(552.762)	4.676.756	(50.473.181)																	
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	(40.682.643)	1.237.107	(1.199.835)	448.000	(41.167.915)	(2.289.155)	(551.872)	5.210.961	(43.537.849)																	

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нақсан

28. ТАБЫС САЛЫҚЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы өтелімнің түрлі мөлшерлемелерінен, негізгі құралдардың қайта бағалануы мен құнсыздандынын болған әділетті құнын түзету салдарынан негізгі құралдарды есепке алуда салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

29. СЕГМЕНТТЕР ЖОНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Басқару мақсатында Топ қызмет көрсетуіне байланысты бизнес-бөлімшелерге бөлінген және үш есептік сегменттен тұрады:

- мұнай тасымалдау және сонымен байланысты қызметтер;
- мұнайды ауыстырып қую;
- өзге де сегменттер.

Сәйкестендірілетін, бірақ жеке есептік шектен аспайтын сегменттер «Өзге де сегменттерге» біріккен (жеке сегменттердің тұсім мөлшері жиынтық тұсімнің кемінде 10%). Оларға БТК құргак жұк таситын, паромдық және контейнерлік терминалдарды колдана отыра құргак жұкті (аршылмаган қант, аммоний нитраты, цемент, дән, күнбагыс және құнжара) ауыстырып тиесу және жолаушы терминалының қызметі жатады.

Мұнай тасымалдаумен байланысты қызметтерге есептік шектен аспайтын және қызметтін негізгі түрімен немесе мұнай құбырлары деген Топтың негізгі активтерімен тығыз байланысқан су тасымалдау, мұнайды сактау, экспедиторлық, Компаниямен көрсегілегін пайдалану және құбырларга техникалық қызмет көрсету қызметтері кіреді. Қызметтің кейбір гүрлері бойынша Топ басшылығына жеке баскаруышылық есептілік берілмейді және осыған орай мұндай қызметтер жеке сегмент болып бөлінбейді.

БМТ-ны пайдалана отырып, БТК арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін ауыстырып құю бойынша қызметтер «Мұнайды ауыстырып қую» сегментіне кіреді. Мұнай терминалының кірістері мұнай мен мұнай өнімдерін сактау, ауыстырып қую және жөнелту арқылы туындаиды. Жөнелту қызметтің азербайжан-грузин шекарасынан Батуми терминалына теміржол арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдау жатады. Қызметтің бұл түрі мұнайды ауыстырып қюмен тікелей байланысты, сондыктан жеке сегменттікке бөлінбейді. Топ басшылығы сегменттер пайдағына қарай сегменттерді талдайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

29. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)

Мың тенгемен	2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға				2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға			
	Мұнай тасы- малдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды аудыстырып қую (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын	Мұнай тасы- малдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды аудыстырып қую (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын
Түсім								
Сыртқы клиенттерге сату	193.617.592	15.509.570	4.034.600	213.161.762	186.996.455	15.516.062	4.124.596	206.637.113
Барлық түсім	193.617.592	15.509.570	4.034.600	213.161.762	186.996.455	15.516.062	4.124.596	206.637.113
Каржы нәтижелері								
Пайда мен залал арқылы негізгі құралдардың құнсызданды	(1.330.882)	-	-	(1.330.882)	(294.384)	(7.619.876)	(205.172)	(8.119.432)
Пайда мен залал арқылы материалды емес активтердің құнсызданды	-	-	-	-	-	-	(302.114)	(302.114)
Тозу мен етелім	(31.285.990)	(1.268.517)	(673.614)	(33.228.121)	(30.663.438)	(2.284.673)	(747.938)	(33.696.049)
Пайыздар бойынша кірістер	2.549.552	36.142	33.260	2.618.954	4.380.727	17.561	24.191	4.422.479
Бірлескен кәсіпорындар залалындағы үлес	(34.674.141)	-	-	(34.674.141)	(6.255.050)	-	-	(6.255.050)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(21.987.166)	(547.895)	(71.397)	(22.606.458)	(17.146.980)	1.441.763	6.271	(15.698.946)
Сегмент пайдасы	42.157.275	2.241.690	313.971	44.712.936	52.568.722	(5.485.006)	(653.151)	46.430.565
Активтер жиыны	549.165.702	50.635.685	19.461.137	619.262.524	544.843.461	25.391.508	15.172.248	585.407.217
Міндеттемелер жиыны	130.656.666	5.406.399	10.267.949	146.331.014	118.386.824	3.515.708	5 860.364	127.762.896
Өзге де ақпаратты ашу								
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар (12-ескертпе)	13.918.006	-	-	13.918.006	49.843.334	-	-	49 843.334
Курделі шығындар	75.641.329	1.332.376	826.830	77.800.535	69.871.111	1.126.388	415.184	71.412.683

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім кабылдаган кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуга» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін катынасты бағалаған кезде тек заңдығына гана емес, қарым-қатынастың егжей-тегжейне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелестін қызметтерді есепке алмағанда үшінши тарапка колданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2015 және 2014 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2015 жылғы және 2014 жылғы 31 желтоқсанына тиисті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек мынадай берілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		719.246	1.261.676
ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		701.270	679 430
«Самұрық-Казына» Тобының бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		223	206
	9	1.420.739	1.941.312
ҚМГ мен «Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	9	36.122	102.156
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		1.456.861	2.043.468

Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар келесідей көрсетілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыздар		18.735.079	
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар жиыны	8, 20	18.735.079	

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылаудағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		1.684.777	361.049
«Самұрық-Казына» Тобының жалпы бақылаудағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		156.322	86.746
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		-	Әмб. 86
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	11	1.841.099	447.876

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		559.353	629.359
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		255.056	43.632
16		814.409	672.991
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек		672	-
16		672	-
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны			
		815.081	672.991

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		10.845.082	9.087.230
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		485.209	1.527.936
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		7	-
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	18	11.330.298	10.615.166

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

Мың тенге	Ескертпе	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		5.923.268	2.871.849
18		5.923.268	2.871.849
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		8.062	6.155
		8.062	6.155
Байланысты тараптардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлігі			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алдағы кезеңдегі кірістердің ағымдағы бөлгі		-	260.305
18		-	260.305
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны			
		5.931.330	3.138.309

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 насын

30. БАЙЛАНЫСТА ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Топтың байланысты тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде берілген:

Мың тенге	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2015 жылғы	2014 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	111.861.543	105.183.134
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім	7.612.064	7.048.142
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	5.361.313	6.724.720
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен түсім	28.096	19.852
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен түсім	8	
Жиыны	124.863.016	118.975.856

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

Мың тенге	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2015 жыл	2014 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	9.167.825	8.249.333
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	2.691.546	1.250.632
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	-	17.758
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық корларды сатып алу	262.611	1.107.080
«Самұрық Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы материалдық корларды сатып алу	14.741	14.795
«Самұрық Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан материалдық емес активтерді сатып алу	15.737	111.221
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар сатып алу	214.713	-
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құсалдарды сатып алу	520.282	48.000
Жиыны	12.887.455	10.798.819

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың өзге де операциалық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың тенге	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	Ескертпе	2015 жылғы
Байланысты тараптардан болған өзге де операциялық кірістер		
Байланысты тараптардан болған алдағы кезеңдер кірістерінін етепті	25	260.305
Жиыны	260.305	312.366

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың тенге	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	Ескертпе	2015 жылғы
Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс		
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт	26	379.461
Жиыны	379.461	-

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Негізгі баскаруши кызметкерлердің мүшелеріне сыйакы төлеу жалпы сомасы келесі түрде көрсетілген:

Мың тенге	2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
Өткен жылдың қорытындысы бойынша сыйақылар	236.292	219.238
Жалақы	151.005	146.847
Қысқа мерзімді сыйақы	40.915	33.355
Еңбек кызметі аяқталғаннан кейін төленетін сыйақылар	1.306	1.062
Жыныс	429.518	400.502
Адам саны	8	8

31. ҰКТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Кызмет жүргізу шарттары**

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және озинің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет кабылдаган шаралардың тиімділігіне тәуелді.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты тенгенің айырбас багамын бұрынғы деңгейде ұстап түрудан бас тартуга, валюталық басқышылық қолемдерін төмендетуге және тенгенін айырбас багамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қыскартуға шешім кабылдады. I АҚШ долларының құнсыздандыруға дейін ресми багамы 188.38 тенгени құрады. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша I АҚШ долларының айырбас багамы 340,01 тенгени құрады.

2015 жылы мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық тенгенің құнсыздандыру Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс етіүі жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың кол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфляцияның және экономикалық есүне қатысты белгісіздіктің төмендеуіне әкелді. Топ басшылығы ағымдағы ортада Топтың тұрақтылығын колдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сенімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-магынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін. Қазақстанда колданыстағы зандардың негізінде анықталған құқық бұзунылыққа колданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте катаң.

Айыппұлдық ықпалшары 2,5-ке көбейтілген. Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен косымша есептелген салық сомасынан 50% қолемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың құнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін кол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзак мерзімде қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уакытка дейін шығыска жаткызатын және 2015 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2015 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамага түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмаганда Топтың ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Салық салу (жалғасы)***Трансфертті бага белгілеу бойынша бақылау*

Казакстанда трансфертті бага белгілеу бойынша бақылау, операцияға катысушылар байланысты тараптар болып табылатындығын немесе табылмайтындығын назарға алмастан кен ауқымға тараған және халықаралық бизнеске тұра немесе жанама көптеген операцияларына қолданылады. Трансфертті бага белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын барлық салық «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелуін талап етеді.

Казакстанда трансфертті бага белгілеу туралы жана заң 2009 жылғы 1 кантарда қүшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейір ережелеріне байланысты прецедент жағдайлары бар. Оның үстінен, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған ежей-төгеже жетекшілік ету жок. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті бага белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Казакстанның трансфертті бага белгілеу туралы заңнамасына байланысты екіштылдықтың болуы салық органдарының Топ ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкеледі, ол өз кезеңінде 2015 жылғы 31 желтоқсанга қосымша салыктарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соқтырады.

Басшылық 2015 жылғы 31 желтоқсанға қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Топ ұстанымы құлталады деген ықтимал бар.

Грузиядагы қасторындардың салық миндеттемелері

Грузияның салық кодексіне сәйкес («ГСК»), салық органдары салық салу мақсатында нарық бағаларын пайдалану туралы дәлелденген жазбаша шешім қабылдауга құқылы, егер мәмілеле байланысты тараптар арасында жасалса. Бірақ ГСК-да тауарлар мен қызметтердің нарық бағасын анықтау жөнінде белгілі нұсқау болғанмен, анықтау механизмі жеткіліксіз әзірленген және Грузияда трансфертті бага белгілеу бойынша жеке заңнама жок. Осындай түснікесіздіктің болуы байланысты тараптар арасындағы мәмілелерген салық салуды қарастырган кезде салық органдары ұстанымының екіштылдығын тудырады.

Топтың грузиялық еншілес ұйымдарында Топтың шетелдік еншілес ұйымдарымен, сондай-ақ бір бірімен жасалған мәмілелердің елеулі көлемі бар. Бұл мәмілелер байланысты тараптар арасындағы мәмілелерге жатады және оларға Грузияның салық органдары карсы болуы мүмкін. Басшылық Топ ұйымдары арасында жасалған мәмілелердегі бага белгілеу нарыктық жағдайларда жүзеге асырылады деген негізdemеге маңызды дәлелдер бар деп есептейді. бірақ нарық бағасын анықтау жөнінде заңнамалық базаның болмағандығынан, салық органдарының ұстанымы Топ ұстанымынан өзгеше болуы мүмкін.

Грузияның Салық қызметі (ГСҚ) 2015 жылы БМТ мен БТК-ның 2009-2014 кезеңіне салық тексерулер нәтижесінде 9.486 мың АҚШ доллары көлемінде қосымша салыктар мен айыппұлдар есептеді (3.225.335 мың теңгеге сайма-сай). ГСҚ шешімімен келиспеген компаниялар шағым арыз берді. ВТЛ тобының басшылығы жергілікті салық заңын және осыған ұқсас салық талқылаулары бойынша ағымдағы практикасын талдау негізінде арыз сәтті және каржы ресурстар ағынының алмағайып болатыны туралы бағалайды. Сол себепті 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ қосымша миндеттеме танымады.

Коршаган органдың қорғау бойынша миндеттемелер

Казакстанда коршаган ортандың қорғау бойынша заңнама даму үдерісі үстінде, сондыктan үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал миндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Топтың осы каржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, каржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне еләүір теріс ететін мүмкін әлде ықтимал миндеттемелер болмайды деп есептейді (5, 17-ескертпелер).

Сактандыру мәселелері

Казакстан Республикасында сактандыру саласы даму сатысында, сондыктан әлемнің басқа өнірлерінде таралған сактандырып қорғаудың көптеген нысандары тұтас алғанда әлі кол жетімді емес.

Топ мүлкіті, Топтың обьектілерінде болған немесе оның қызметіне жататын апат нәтижесінде мүлкікке немесе коршаган ортаға залал келтірілген үшін үшінші тұлға алдында жауаптылықты сактандыруды жүзеге асырады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

Д

31. ЫҚГИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Шарттық міндеттемелер**

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдар мен құрылымының қызметтерін 42.647.645 мың тенге сомаға (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 29.256.791 мың тенге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлесіп бакылайтын кәсіпорындардың негізгі құралдар мен құрылымының қызметтерін сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелеріндегі Топтың үлесі 361.105 мың тенгени (2014 жылғы 31 желтоқсанға: 159.201 мың тенге) құрады.

Сот талқылаулары

BTL компаниялар тобының бизнес-контрагенттерімен болған сот талқылаулары

2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топ компаниялары Грузияда бірқатар сот талқылауына тартылды. Топка берілген талап-арызың жалпы сомасы 62 миллион АҚШ долларын (21.080.620 мың тенгеге сайма-сай) құрады. Тараптар Бітімгершілік актісіне кол қойды, сот талқылаулары аяқталды және 2015 жылғы 22 шілдеде сот органдары БМТ-дагы BTL үлесіне. БМТ-ның жылжымайтын мүлкіне және БМТ БТК-ның 100% үлесін басқару айрышка құқығына салынған камакты алғып таставды.

Топ басшылығы тараптар өзара тиімді шарттар бойынша келісімге келеді, және экономикалық ресурстар ағынының алмағайып болатыны туралы сенімді.

БХКТ-мен болған сот талқылаулары

№ 4, № 5, № 6 айлактарды, белгілі бір жылжитын мүлкіті және 13 га жерді 48 жыл кезеңіне жалға беруші БХКТ жалдау шартын бұзғаны үшін БТК-га карсы талап-арыз берді. БХКТ 5.422 мың АҚШ доллары (1.843.534 мың тенгеге сайма-сай) мөлшерінде материалдық және моральдық залалды өтеуді талап етті.

2015 жылғы 4 қыркүйекте Дауды реттеу туралы келісімге кол қойылды. Осы келісімге сай Тараптар барлық сот талқылауын токтатуға келісті. Топ басшылығы осы сот талқылауы бойынша 500 мың АҚШ долларынан (170.005 мың тенгеге сайма-сай) артпайтын мейлінше көп тәуекелді Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін мардымсыз деп бағалайды.

BTL ғобииниң кепілдегі активтері

2015 жылғы 31 желтоқсанға БМТ-ның негізгі құралдарының қалдық құны 47.047 мың АҚШ доллары (15.996.450 мың тенгеге сайма-сай) болатын кейбір объектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары алдында Georgian Transit Ltd міндеттерін қамтамасыз етуде кепілгер болған TBC Банктің пайдаласына қамтамасыз ету ретінде кепілдікке салынды. БМТ бұл мәміледе кепілгер ретінде әрекет етеді. Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 10.000 мың АҚШ доллары (3.400.100 мың тенгеге сайма-сай). Georgian Transit Ltd 4 миллион тонна көлеміндегі ең төмөнгі талап етілетін ауыстырып тиесу жылдық көлемін ГТЖ-га қамтамасыз етуі тиіс, оның 2 миллион тоннасын BTL тобы ауыстырып тиесуі кажет. BTL топ басшылығы тиесу көлемі орындалатынын және ақша каражат ағынының алмағайып болатынын күтуде.

БТК активтерінің экспроприациясы

BTL мен Грузия Үкіметінің арасындағы БТК-ны сенімгерлікпен басқару туралы келісімге сәйкес, егер БТК катарынан 2 жыл бойы ауыстырып құюдың жылына 4 миллион тонна ен аз көлемі бойынша өз міндеттемелерін орындан алмаған жағдайда, Грузия Үкіметінің БТК активтерін экспроприациялауға құқығы бар. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БТК арқылы ауыстырып құюдың накты көлемдері 6,5 миллион тоннаны (2014: 7,8 миллион тонна) құрагандықтан, Топ басшылығы БТК Грузия Үкіметінің тарапынан мемлекеттік экспроприациялау қаупіне ұшыраған жоқ деп есептейді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 наисан

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)**Отімділік тәуекел (жалғасы)**

Келесі кестеде 2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың тенге	Сұраныс бойынша	1 жылдан		2 жылдан		Жиыны
		<1 жыл	2 жылға дейін	5 жылға дейін	>5 жыл	
2015 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	16.616.457	1.951	31.572	4.917	16.654.897
Жиыны	-	16.616.457	1.951	31.572	4.917	16.654.897
2014 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	-	15.553.243	47.929	172.569	-	15.773.741
Жиыны	-	15.553.243	47.929	172.569	-	15.773.741

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке үшіншілік, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың тенге	АҚШ Доллары	Ресей рублі	Өзге валюталар		Жиыны
			Euro	Фунт	
2015 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	53.522.360	6.655	172.111	474.580	54.175.706
Міндеттемелер	1.957.107	49.778	31.332	302.809	2.341.026
2014 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	54.518.667	5.791	198.579	510.579	55.233.616
Міндеттемелер	877.396	53.998	26.131	529.361	1.486.886

Топтың операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін реңкілдіктер жоқ. Топта шетел валютасында жасалатын мәмілелермен байланысты тәуекелдер бар. Ондай тәуекелдер АҚШ долларында болатын кіріске байланысты пайдада болады.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары мен ресей рублі айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншік капиталына әсері мардымсыз.

Мың тенге	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі		Салық салуға дейін табысқа әсері
	АҚШ доллары	Ресей рублі	
2015 жыл			
АҚШ доллары	60,00%		30.939.152
	-20,00%		(10.313.051)
Ресей рублі	40,00%		(17.249)
	-29,00%		12.506
2014 жыл			
АҚШ доллары	+17,37%		9.317.893
	-17,37%		(9.317.893)
Ресей рублі	+33,54%		(16.168)
	-33,54%		16.168

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

№ 5 нысан

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару

Капиталды басқаруга байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту. Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайын өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Топ капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендерді толеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды кайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2015 және 2014 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың айтарлықтай берешек сомасы болған жок. Есепті күнге Топтың акша каражатының берешегінен асатын елеулі сомасы бар.

Каржы құралдарының әділ құны

Ақшалай каражаттардың, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің тенгерімдік құны каржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.